

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

Driving the good governance system by encouraging people to participate in
local administration organizations, Pa Mat Sub-district, Mueang Phrae District,
Phrae Province

โดย

พรสวรรค์ สุขไมตรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

โดย

พรสวรรค์ สุขไมตรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๔

ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Research Report

Driving the good governance system by encouraging people to participate in local administration organizations, Pa Mat Sub-district, Mueang Phrae District, Phrae Province

by

Miss. Ponsavon Sukmaitri

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus

B.E. 2021

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus)

ชื่อรายงานการวิจัย	: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวงอำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย	: นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี
ส่วนงาน	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ	: ๒๕๖๔
ทุนอุดหนุนงานวิจัย	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแม่ต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความเสนาหา ปัจจัยที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการ ช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

Research Title : Driving the good governance system by encouraging people to participate in local administration organizations, Pa Mat Sub-district Mat Sub-district, Mueang Phrae District, Phrae Province

Researcher : Miss. Ponsavon Sukmaitri

Department : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

Fiscal Year : 2564 / 2021

Research Scholar Ship Sponsor : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

ABSTRACT

The objectives of this research are: (1) to study the good governance system by encouraging people to participate in the local administrative organizations in Pa Mat Sub-District, Mueang Phrae District, Phrae Province.

The results showed that

community involvement It can be divided into 2 types as follows: By giving opportunities to society, various organizations in the community, people have the main roles according to their rights. Duty to take part in the operation since the initiation decision making, planning Participation and responsibility for impacts as well as to encourage, induce and support the operation to benefit the community according to the voluntary objectives set forth 2. Characteristics of participation from psychological involvement It's the participation of the community. that the involvement in the mind, emotions, and values of the people as a guide to self-involvement show creativity Actions to achieve the stated objectives make those who participate bond Have a sense of responsibility for voluntary activities

Consequently, public participation arises from the desired goals, values, beliefs, cultural traditions, ties, reinforcement, opportunities, abilities, support, anticipation. The basis of participation are: (1) participation on the basis of reasons; (2) participation on the basis of values (3) participation on the basis of traditions (4) participation on the basis of commitment affection The important factor is that people must have a thorough

understanding of democracy, know their rights and duties in political participation. by participating in politics for the benefit of the nation and the people is important as well as the state must encourage people to have Political participation in the process channels that the law provides for concrete If as mentioned above Political participation will be the most important variable of regime development. democracy for continuity and sustainability

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการจัดทำวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ดียิ่ง ขอขอบพระคุณ รศ.พูนทรัพย์ เกตุวีระพงษ์ ที่ท่านได้กรุณาอุทิศ เวลาในการถ่ายทอดด้านความรู้แนวคิด ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ขององค์ความรู้ตั้งแต่การเริ่มทำงานวิจัย รวมถึงการพิจารณากลับกรองของงานวิจัย พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข ด้วยคำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนถึงขั้นตอนของการำงานวิจัย จนทำให้การจัดทำงานวิจัย ครั้งนี้ได้ประสบผลสำเร็จ ด้วยการเอาใจใส่ที่ดีเยี่ยมตลอดมาและอีกทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่วนงาน วิชาการ หน่วยงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัยให้กับข้าพเจ้าในครั้งนี้ นอกเหนือไปจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารเทศบาล ตำบลป่าเมตและเจ้าที่ ประธานชุมชน เจ้าหน้าทีอสม. และประชาชนในชุมชนป่าเมต ที่ได้สละเวลาให้กับผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทางคณะผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ รวมไปถึงยังผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญแผนภาพ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๔
๑.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย.....	๖
๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๑๒
๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	๑๓
๒.๑.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๑๕
๒.๑.๓ ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๑๗
๒.๑.๔ กระบวนการของการมีส่วนร่วม.....	๑๙
๒.๑.๕ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๒๑
๒.๑.๖ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๒๓
๒.๑.๗ ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	๒๖
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๒๗
๒.๒.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๒๘
๒.๒.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๓๐
๒.๒.๓ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๓๔
๒.๒.๔ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๓๕
๒.๒.๕ ฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	๓๗
๒.๓ แนวคิดและความหมายของธรรมาภิบาล.....	๓๗
๒.๓.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล.....	๓๗

บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	
	๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๔๘
	๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๘
	๓.๓ พื้นที่การวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๔๙
	๓.๔.๑ เครื่องมือในการวิจัย	๕๐
	๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๕๑
	๓.๕. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๒
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	
	๔.๑ ผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ ๑	๕๒
	๔.๑.๒ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.....	๕๔
	๔.๑.๓ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.....	๖๒
	๔.๑.๔ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติและ ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ..	๕๘
	๔.๒ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๖๗
บทที่ ๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	๕.๑ สรุปอภิปรายผล.....	๗๑
	๕.๒ สรุปผลการวิจัย.....	๗๒
	๕.๓ อภิปรายผล.....	๘๖
	๕.๔ ข้อเสนอแนะ	๘๙
	บรรณานุกรม	๗๙
	ภาคผนวก	๘๔
	<i>ภาคผนวก ก. บทความวิจัย</i>	๐๐
	<i>ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องวิจัย</i>	๐๐
	<i>ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย</i>	๐๐
	<i>ภาคผนวก ง. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย</i>	๐๐
	ประวัตินักวิจัย	๑๑๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๑
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๖๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลง การปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา โครงสร้างระบอบการเมืองของประเทศไทย ได้เน้นความเป็นประชาธิปไตยแบบให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม^๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันจึงมีความตื่นตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ภาคประชาชนที่ต้องการเห็นการเมืองและสังคม เกิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น และสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเท่าเทียม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาลรวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน โดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง^๒

หน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของสังคมไทย คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เพราะมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและมีหน้าที่ต้องทำกิจการในเขตตำบล เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชุมชน ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นแตกต่างกันในหลายๆ ปัจจัย เช่น ความพร้อมของประชาชน กลุ่มองค์กรในชุมชนต้องมีความตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น และมีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม องค์กร ชุมชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและที่สำคัญองค์การบริหารส่วน

^๑ นุกูล วัฒนากกร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๘.

^๒ วิชรา ไชยสาร, “พัฒนาการที่ส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและ พหุการเมื่อการเมืองภาคประชาชน” <http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/--ewt_news.php?nid=16_001&filename=index>. ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ตำบล จะเป็นกลไกการบริหารจัดการในเขตตำบล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาในหลายด้าน ที่ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนมากยังขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากนักการเมืองเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว จะไม่ค่อยเข้าไปหาประชาชน ไม่ชี้แจงการทำงาน หรือไม่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่มองนักการเมืองในแง่ลบ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มีส่วนสำคัญทำให้การเมืองในระดับท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาและส่งผลถึงการเมืองระดับชาติ และโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๖ เป็นต้น ได้ระบุการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง^๓ เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง^๔ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) จึงถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประชาธิปไตยคงเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นความพยายามค้นหาหนทางควบคุมรัฐบาล และมีอิทธิพลต่อสิ่งที่รัฐบาลกระทำพร้อมทั้งเป็นช่องทางของประชาชนที่จะสื่อสารข้อมูลในเรื่องของความ ต้องการ ความนิยม ชุมชอบ เพื่อเป็นพลังกดดันคณะรัฐบาลหามาตรการตอบสนองต่อประชาชน^๕

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ธนาคารโลก (World Bank) ได้เสนอให้แก่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาตั้งแต่ปลายปี ๑๙๘๙ เนื่องจากเล็งเห็นความไม่ได้มาตรฐานในการบริหารบ้านเมืองของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา โดยอธิบายความหมายของ “Good Governance” ไว้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง
๒. กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมืองใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
๓. ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ

^๓ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐).

^๔ สิงห์คำ มณีจันสุข, “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, วารสารวิจัยวิชาการ, ๑(๒), ๑๐๙-๑๒๐.1(2), 109-120.

^๕ Verba, S. Nie, N., & Kim J, *Participation in political equality: A seven-nation comparison*, (London: Cambridge University Press, 1978), p 38.

^๖ Agere, Sam, *Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective*, (London : Commonwealth Secretariat, 2000),p

ซึ่งในเวลาต่อมาธนาคารโลกได้ปรับปรุงแนวทางของ Good Governance โดยต้องมีหลักการสำคัญ ดังนี้คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) และ หลักความคุ้มค่า (Value of Money)

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลในประเทศไทย ได้มีการสอดแทรกในการบริหารราชการแผ่นดินมานานแล้ว แต่ยังไม่ชัดเจนเท่ากับปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาล ได้มีการกล่าวถึงเป็นระยะในช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ แต่ยังไม่มีความแพร่หลายมากนัก กระทั่งมีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขึ้น โดยมีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการบริหารบ้านเมืองที่โปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น รวมถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเน้นเรื่องของแนวคิดการกระจายอำนาจ ก่อให้เกิดการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้คนในท้องถิ่นมีโอกาสในการบริหารภายในท้องถิ่นของตนเองได้ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองแก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน จึงสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพการทวีความรุนแรงของปัญหาคอร์รัปชัน ส่งผลให้องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศหลายองค์กรมีความสนใจและศึกษาปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น และเล็งเห็นว่าการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไม่อาจทำได้หากจะใช้กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาโดยใช้ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีประสิทธิภาพ

ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าต้องรวมไปถึงการมีจริยธรรมในการบริหารของระบบราชการหรือ Good Governance in Bureaucracy หรือ Good Governance ที่เรียกกันว่า ธรรมาภิบาล นั่นเอง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในปัจจุบันจะพบว่า สาเหตุของการขาดระบบธรรมาภิบาลในสังคมไทย คือ การที่รัฐบาลไม่สามารถพัฒนา “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” “จริยธรรม” “ความซื่อสัตย์สุจริต” และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุผล” “รู้จักสิทธิ หน้าที่” และความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองไทย” ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข อีกทั้งยังขาดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้าง “สมดุล” ในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อการศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ แนวคิด ทฤษฎี ระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

๑.๓.๒ แนวทางการสนับสนุนของประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบธรรมาภิบาล และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

ที่เกี่ยวกับระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๔.๒ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ

- ๑.หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- ๒.หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity)
- ๓.หลักความโปร่งใส (Transparency)
- ๔.หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
- ๕.หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- ๖.หลักความคุ้มค่า (Value of Money)

รวมถึงเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

๑.๔.๓ ระยะเวลาการทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาการทำวิจัย ๑ ปี (มกราคม ๒๕๖๔ ถึง พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

๑.๔.๔ ขอบเขตพื้นที่ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑.๔.๕ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน ดังนี้

๑.ข้าราชการประจำ จำนวน ๕ คน

(๑) นางสาวสุพิชา สิทธิพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
(๒) นางศิริขวัญ ตะถิ่น	นักวิชาการการคลัง
(๓) นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์
(๔) นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์	นักทรัพยากรบุคคล
(๕) นายมณฑิธร ธาโถม	ผู้อำนวยการกองช่าง

๒.ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นายผจญ วังใน	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕
(๒) นางธิดารัตน์ ทะนันชัย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕
(๓) นางสาวเนียง มณีวงศ์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๙
(๔) นางเอมอร นาราชภูร์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๗
(๕) นางไพริน ชัดสี	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๕

๓.ประชาชนในชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นางวิภาดา เวียงนาค	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘
(๒) นางสมพงษ์ เวียงเงิน	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕
(๓) นายปู้ด แมตหก	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙
(๔) นายอุทัย สุดแสนท์	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘
(๕) นายโผน เวียงนิล	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๗

๑.๖ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐและบรรษัทธรรมาภิบาล ฯลฯ ซึ่งเรารู้จักกันนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรมนั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันของการเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน

การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และทักษะ ที่เป็นศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรมาบริหาร คือ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการมาใช้อย่างเป็นกระบวนการ มีระบบระเบียบแบบแผน เพื่อสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งได้กำหนดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในท้องถิ่นที่เห็นสมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอันเป็นการดำเนินการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจ และได้กำหนดให้จัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- ๑.องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- ๒.เทศบาล
- ๓.สุขาภิบาล
- ๔.ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนด

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ทางการเมืองของประชาชน โดยทั้งทางตรงและทางอ้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารบ้านเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมุ่งศึกษาประเด็นทั้งหมด ๔ ด้าน ได้แก่

๑.ด้านการเลือกตั้ง หมายถึง ประชาชนในชุมชนออกไปลงคะแนนการเลือกตั้งต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ

๒.ด้านการมีบทบาทในชุมชน หมายถึง ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกันแสดงออกเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๓.ด้านการติดต่อประสานงานทางราชการ หมายถึง ประชาชนในชุมชนติดต่อประสานงานกับทางราชการที่เป็นกิจกรรมส่วนรวมและส่วนตัว เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน เพื่อให้ทางราชการหาทางแก้ไขปัญหาให้เรียบร้อย

๔.ด้านการสื่อสารทางการเมือง หมายถึง ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดต่อตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเมืองและการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ร่วมกันแก้ปัญหาในทางการเมืองร่วมกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี ระบบธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการสนับสนุนของประชาชนให้การมีส่วนร่วมการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

๑.๗.๓ สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อการส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความวิจัย บทความทางวิชาการ และ ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ๒.๓ แนวคิดและความหมายของธรรมาภิบาล
- ๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วม คือ การได้เข้าไปเกี่ยวข้องที่อาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อม ในการทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งก็ได้ โดยอาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนหรือองค์กรประชาชน ได้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตนและตระหนักถึงสิทธิของตน การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในด้านจิตใจ และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม ที่จะกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ที่จะกระทำในสิ่งที่บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม และแบ่งความรับผิดชอบกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทำให้เกิดการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความพอใจของสมาชิกและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ ตลอดจนทำให้เขาได้รับการยอมรับ มีความรับผิดชอบ และเกิดความนับถือตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก การมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งอาจเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมก็ได้ และยังเป็นวิธีการที่ผู้นำสามารถนำมาปรับใช้ในการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิก เป็นกลยุทธ์ ที่จะช่วยให้มีแรงจูงใจในการ

ดำเนินงานมากขึ้น การเข้าไปมีส่วนร่วม ยังทำให้เกิดทัศนคติต่อการดำเนินกิจกรรมดีขึ้น ส่งผลให้สมาชิก เกิดความพอใจ เกิดความผูกพันและมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ^๑

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายไว้ ซึ่งมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนคติ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและตัดสินใจของภาครัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการสื่อสารสองทาง คือ อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน

เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติอีกทั้งหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน กรณีที่ร้ายแรงที่สุดช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน^๒

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

๑. กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหาร ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนคติแสดงความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางแก้ไขปัญหา การร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการ และการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

๒. กระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อสร้างความความเข้าใจร่วมและเพื่อให้การพัฒนานโยบายและบริการสาธารณะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้นโดยเน้นที่กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจของรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีการที่ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจประเด็นนโยบายสาธารณะร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทุกฝ่ายยอมรับมากที่สุด และมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด

^๑ กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑), หน้า ๑๐-๑๒.

^๒ ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

๓. กระบวนการที่ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาย่างยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาต่างๆ ในทางสันติเป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจ และกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ^๓

อดิสรณ์ ชัดสีใส กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรม และการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหากจากบทเรียนรู้อันร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนานั้น ๆ^๔

ยุธนา แดงนุ้ย ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วมการจัดการ ตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามการประเมินผล ในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา^๕

ณรงค์ ปิติบุญพัฒนา กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีกิจกรรมร่วมกัน สามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเอง รวมถึงสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถขยายเครือข่ายในเขตพื้นที่ต่าง ๆ^๖

อรพินท์ สฟโชคชัย กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่นำประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาย่างยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในทางสันติ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมที่ย่างยากซับซ้อนที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำเอาความเห็น และข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

^๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕, <http://opdc.go.th//special.php?spc_id=2&content_id=2549>. ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒.

^๔ อดิสรณ์ ชัดสีใส, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^๕ ยุธนา แดงนุ้ย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

^๖ ณรงค์ ปิติบุญพัฒนา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันตันทน์หม้อ อำเภอมาบ จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓), หน้า ๗.

เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ^๗

๒.๑.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายท่าน ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้องมีความชัดเจนและเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่า ควรเข้าร่วมหรือไม่

๒) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมหรือไม่

๓) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรม และวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน^๘

อรพรรณ นาคมหาชลสินธุ์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นกรมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าวการติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

๒. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

๓. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

^๗ อรพินท์ สฟโชคชัย, **หลักการสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๑), หน้า ๑๕.

^๘ ถวิลวดี บุรีกุล, **การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**, หน้า ๔.

๔. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

๕. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด^๙

ประสิทธิ์ สินธูทัย ได้สรุปถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ๓ รูปแบบใหญ่ ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งเป็นการร่วมโดยอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก

๒. การมีส่วนร่วมแบบถูกชักจูง (induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากรัฐบาล

๓. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐโดยการบังคับโดยตรง^{๑๐}

ชนิกา พันล้อม ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. การเป็นสมาชิก (Membership)

๒. การเป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at Meeting)

๓. การเป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)

๔. การเป็นกรรมการ (Membership of Committees)

๕. การเป็นประธาน (Position of Committees)^{๑๑}

กฤษฎากรณ์ ยุงทอง กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

^๙ อรรถพรณ นาคมหาชลาสินธุ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชน”, <www.opdc.go.th/conrent.php>, หน้า ๑๙. ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒.

^{๑๐} ประสิทธิ์ สินธูทัย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมกรุด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗.

^{๑๑} ชนิกา พันล้อม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๒๔.

๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบ

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้อำนาจตัดสินใจได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่

๓.๑ การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) เป็นการประชุมที่จัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการต้องส่งตัวแทนเพื่ออธิบายและตอบข้อซักถาม

๓.๒ การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นต้องจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาอธิบายข้อซักถาม และให้ความเห็นต่อโครงการ ผลของการประชุมต้องนำเสนอต่อที่สาธารณะ และผู้เข้าร่วมประชุมต้องรับทราบผล

๓.๓ การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนชัดเจนเป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ จะต้องมียกประกอบของผู้เข้าร่วมการประชุมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน

๔. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้นๆ โดยการแต่งตั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเป็นคณะกรรมการ มีอำนาจในการตัดสินใจ

๕. การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดหยุ่นต่อการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตามในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังมีภาระค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล^{๑๒}

๒.๑.๓ ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

ธีระพงษ์ แก้วหาญ กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันเข้ามาแก้ไขปัญหาของชุมชน มีดังนี้ ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการกำหนดความต้องการและ

^{๑๒} กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว, รายงานการวิจัย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

จัดลำดับความสำคัญ ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน^{๑๓}

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ ๗ ประการ คือ ๑) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร ๒) ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์กร หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือสนองความต้องการขององค์กร ๓) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์กร ๔) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ๕) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๖) ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน ๗) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป^{๑๔}

อคิน ระพีพัฒน์ ได้แบ่งขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ๒) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา และ ๔) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา^{๑๕}

เอกวิทย์ นวเศรษฐ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้ามาส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น และได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ
๓. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

^{๑๓} อีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม, (ขอนแก่น: โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๙-๑๖๓.

^{๑๔} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส, ๒๕๒๕), หน้า ๗.

^{๑๕} อคิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒๐.

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้^{๑๖}

กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง ได้สรุปขั้นตอนในการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เช่น ร่วมเสนอปัญหา สืบหาข้อมูลค้นหาสาเหตุของปัญหา และสำรวจความต้องการของชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เช่น ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ และทบทวนแผนและโครงการ

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ เช่น ร่วมพัฒนาโดยการออกแรง ออกเงิน งบประมาณ สิ่งของ ให้คำแนะนำให้ความรู้ ร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รับทราบการแล้วเสร็จของโครงการ และร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ^{๑๗}

๒.๑.๔ กระบวนการของการมีส่วนร่วม

อรรถัย ก๊กผล เห็นว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ควรยึดถือไว้ในการออกแบบและบริหารจัดการโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบไปด้วย 4S คือ

๑. Starting Early กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องดำเนินการก่อนการตัดสินใจ ที่ผ่านมามีความล้มเหลวของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากภาครัฐเริ่มกระบวนการมีส่วนร่วมล่าช้า หลังมีการตัดสินใจเรียบร้อยแล้วหรือมีข้อมูลกมิตอื่น ๆ จนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ หรือหลังจากเกิดความขัดแย้งขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดทำให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจมิให้หมายความว่าก่อนการตัดสินใจไม่กัวัน หรือไม่ก็สัปดาห์ มิติเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนความจริงใจของหน่วยงานภาครัฐในกระบวนการมีส่วนร่วม ควรให้มีเวลาเพียงพอในการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เพื่อให้การตัดสินใจสะท้อนความคิดเห็นของชุมชน

นอกจากนี้ ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น มีประโยชน์ ช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ การบริหารการมีส่วนร่วมควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อตระหนักถึงปัญหาความจำเป็นของโครงการ ในขั้นของการหาข้อมูลพื้นฐาน เช่นกรณีการ

^{๑๖} เอกวิทย์ นวเศรษฐ์, “การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนผังชุมชน: กรณีศึกษาโพธิ์โมสต์และชุมชนทรัพย์สินพัฒนา, การศึกษาอิสระการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), หน้า ๙.

^{๑๗} กฤษฎาภรณ์ ยูงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว, หน้า ๑๐.

ทำโครงการโรงไฟฟ้า หรือที่ทิ้งขยะ ควรต้องปรึกษาหารือถึงความจำเป็นของการมีโรงไฟฟ้าหรือที่ทิ้งขยะหรือไม่ก่อนจะถามว่าตั้งที่นี่ได้หรือไม่

๒. Stakeholders ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอาจต้องได้รับฟังข้อมูลหรือปรึกษาหารือเป็นกลุ่มตั้นๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญในการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ระวังไม่ให้เกิดการผิดกลุ่มเป้าหมาย ต้องตระหนักว่าประชาชนแต่ละกลุ่มได้รับผลกระทบจากประเด็นการตัดสินใจไม่เท่ากัน บ่อยครั้งที่เรามักคิดว่าประชาชนเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ในความจริงผู้ที่ได้รับผลกระทบมีหลากหลายกลุ่ม การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมต้องมั่นใจว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทุกกลุ่มได้โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมและแต่ละกลุ่มอาจมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กำหนดเวลาการรับฟังความคิดเห็นที่ชาวบ้านมาร่วมได้ หรือการใช้ภาษาท้องถิ่นรวมทั้งการอำนวยความสะดวกให้ชาวบ้านในการเดินทางไปร่วม การพยายามเข้าหากลุ่มที่ด้อยโอกาสในสังคม เช่น คนยากจน ผู้หญิง คนชรา และเด็ก

๓. Sincerity การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมและประชาชนถือว่ามีความสำคัญในการบริหารการมีส่วนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานของรัฐที่เป็นเจ้าของโครงการหรือมีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงจัง เปิดเผย ซื่อสัตย์ ปราศจากอคติ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารสองทางตลอดเวลา โดยเฉพาะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอ ตอบสนองต่อความสงสัยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่องอธิบายกระบวนการได้อย่างชัดเจน ลดปัญหาข้อสงสัยที่อาจก่อให้เกิดข้อลือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระยะเริ่มต้น ขณะเดียวกันตั้งใจรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นและนำไปเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานของความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันนำมาสู่ความร่วมมือ ความเข้าใจ และการสื่อสารที่ดีขึ้น

๔. Suitability การเลือกเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม สังคม และค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการความสามารถหรือความพร้อมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ด้านระยะเวลา บุคลากรและงบประมาณ ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอยู่ที่ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และเลือกกระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์ต้องประกอบด้วยกระบวนการย่อยหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนั้นยังต้องตระหนักว่าการให้ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของการปรึกษาหารือที่มีประสิทธิผล^{๑๘}

^{๑๘} อรรถัย ก๊กผล, การบริหารปกครองสาธารณะ: การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, ๒๕๕๖), หน้า ๙๘-๑๐๐.

๒.๑.๕ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายระดับ โดยเริ่มตั้งแต่ระดับการแจ้งให้ประชาชนทราบการดำเนินโครงการหลังจากที่ผู้บริหารได้ตัดสินใจให้ดำเนินการแล้ว จึงจะจัดให้มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเช่น การให้ประชาชนมาร่วมในการปลูกป่า เก็บขยะ ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ประชาชนอาจไม่ได้ร่วมคิดเลยก็ได้ แต่เข้ามาร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ มีนักวิชาการได้เสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

อรรถัย กิจผล ได้นำตัวแบบขั้นบันไดของ Armstein ในการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Ladder ofizen Participation) ซึ่งเป็นตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ได้แบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๘ ชั้น ประกอบด้วย

- ๑) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
- ๒) ขั้นการรักษา (Therapy)
- ๓) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
- ๔) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
- ๕) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
- ๖) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
- ๗) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power)
- ๘) ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control)

โดยระดับขั้นบันไดที่สูงขึ้นสะท้อนอำนาจของประชาชนที่มากขึ้น สำหรับ Armstein นั้นขั้นบันไดที่ ๑ และ ๒ ถือว่ายังไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเลย หรือที่เรียกว่า nonparticipation ส่วนขั้นที่ ๓ ถึงขั้นที่ ๕ เรียกว่า Tokenism หมายถึง ประชาชนมีโอกาสในการให้ข้อมูลความคิดเห็นแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ขั้น ๖, ๗ และ ๘ ถือว่าประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจหรือเรียกว่า Citizen Power จากตัวแบบนี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระดับเป็นภาคีหุ้นส่วน (partnership) จึงจะเป็นจุดเริ่มของบทบาทและอำนาจของประชาชนอย่างแท้จริง

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2

ตัวแบบการมีส่วนร่วมที่เสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๕ ชั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Armstein คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็น ๕ ระดับคือ

๑) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงที่สุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลของการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดีคือ การลง

ประชามติหรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมสร้างทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพการใช้การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

๒) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนในองค์กรตัดสินใจด้วยไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

๓) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่างๆระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช่มาก อาทิ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน

๔) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้นประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐเทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

๕) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าจะเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล่าช้าในการบริหารงานแต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้นหัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริง ครอบคลุมและเพียงพอ เพื่อให้ประชาชนได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน IAP2 เป็นตัวแบบในการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากตัวแบบแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนช่วยให้เห็นความแตกต่างแต่ละระดับภาษาที่ใช้เป็นภาษาทางบวก อาทิเช่น การมีส่วนร่วมขั้นสูงสุด ใช้ศัพท์ว่าขั้นการเสริมอำนาจ ไม่ใช่การควบคุมโดยประชาชนซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าจะเป็นตัวแบบใดมักจะสะท้อนอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน^{๑๙}

๒.๑.๖ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จิรวรรณ อินทรีย์สังวร ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดจากการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่านกิจกรรมกระบวนการตามโครงการ

๒. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตนเอง

๓. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น

๔. เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่จะเกิดจากกายยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

๕. เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วมย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก

๖. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น

๗. ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลรักษา^{๒๐}

สัมพันธ์ ไจกวาง กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

๑. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

๒. กาลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

^{๑๙} อรทัย ก๊กผล, **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร: จริยสนิทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๙-๒๖.

^{๒๐} จิรวรรณ อินทรีย์สังวร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย”, **การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการปกครอง**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓.

๓. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๔. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๕. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

๖. ช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน และไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๗. การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการศึกษาชุมชนเพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๘. ช่วยให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มพูนทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม^{๒๑}

ฉันทามติ บุญทองคำ ได้อธิบายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

๒. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ เพราะการตัดสินใจนั้นเกิดจากข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ

๓. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกัน คนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๔. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว เขาก็ยอม

^{๒๑} สัมพันธ์ ใจกว้าง, การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปล้อง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดชัยภูมิ, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑.

ต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติ ไม่เพียงแต่จะมีแต่ความสนับสนุนต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติด้วย

๕. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ^{๒๒}

อรรถัย ก็กผล ได้ทำการวิจัยปัญหาการจัดอันดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการรางวัลพระปกเกล้าประจำปี ๒๕๔๕ ความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนและการศึกษาภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าในหน่วยงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลากหลายประการ อย่างไรก็ตามประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงใจในการดำเนินการด้วยซึ่งประโยชน์โดยทั่วไป ได้แก่

๑. การเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

๒. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นรับทราบข้อมูลคำอธิบายต่างๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จะช่วยลดความระยะเวลาแต่เมื่อประชาชนยอมรับ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นว่าโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลังและต่อต้านบางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ล่าช้าเป็นปีๆ บางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จและประชาชนไม่ยอมให้เข้าไปดำเนินการ กลายเป็นอนุสาวรีย์ร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย งบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย

๓. การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายร่างเป็นพหุลักษณะและต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการเราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมามีภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเข้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทนที่นั่นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

^{๒๒} ัญญาณี บุญทองคำ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคม: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๔๘.

๔. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๕. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๖. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๗. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม^{๒๓}

๒.๑.๗ ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา การที่ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมมีหลายสาเหตุ โดยจำแนกปัญหาได้ ๖ สาเหตุ ดังนี้

๑. ปัญหาจากฝ่ายที่ควรให้เข้าร่วม(ฝ่ายข้าราชการ ฝ่ายผลิต) ได้แก่ฝ่ายที่เคยทำอะไรเพียงกลุ่มเดียว หรือคนเดียว แล้วควรให้ฝ่ายอื่น ๆ มีส่วนร่วมด้วย อาจเนื่องมาจาก ๑) ไม่เคยชินเพราะทำให้ตนขาดความสะดวก ขาดความเป็นส่วนตัว การใช้ภาษาพูดเป็นภาษาอังกฤษฝ่ายเกษตรจึงฟังไม่รู้เรื่อง ๒) ทำให้ฝ่ายอื่นๆ มาเห็นพฤติกรรมการทำงานของตนหรือฝ่ายตน ๓) ไม่เห็นความจำเป็นเจ้าหน้าที่ไม่เห็นความจำเป็นที่ให้ฝ่ายอื่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ๔) คิดว่าฝ่ายอื่นไม่มีความรู้เพียงพอ ๕) คิดว่าฝ่ายอื่นด้อยกว่าฝ่ายตน ๖) การยึดถือระบบอุปถัมภ์ ๗) มองเห็นว่าฝ่ายอื่น (ราษฎร) เหมือนเป็นวัตถุที่ไม่มีชีวิตจิตใจ จึงคิดว่าจะให้เขามาร่วมหรือไม่ให้ก็แล้วแต่ ๘) พิจารณามีตัวแทนของลูก้าเข้าร่วมแล้ว แต่ไม่คำนึงถึงผู้ที่เข้าร่วมมักเป็นบุคคลที่ไม่ใช่ตัวแทนทั้งหมดของลูก้า ๙) มักให้ชาวบ้านเข้าร่วมด้วย โดยชาวบ้านมีส่วนเสียประโยชน์มากกว่าได้ แล้วจ่ายเงินชดเชยที่บางโครงการจ่ายน้อยไป หรือจ่ายไปชาวบ้านเอาไปจ่ายฟุ่มเฟือยจนไม่นานชีวิตก็แย่กว่าเดิม

๒. ฝ่ายที่ควรจะมีส่วนร่วม ๑) ไม่ทราบเรื่องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ทราบว่ามีกิจกรรมนั้น ๒) กลัวว่าเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วจะเสียเวลาหรือเกิดความขัดแย้งหรือเสียผลประโยชน์ ๓) ไม่ทราบว่าจะได้เข้าร่วมได้อย่างไร เนื่องจากไม่เคยได้พูดคุยกันอย่างเสมอภาค ๔) กลัวว่า มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม ๕) เชื่อว่าการเข้าไปร่วมไม่จำเป็นสำหรับตน ๖) เข้าไปร่วมแล้วไม่ได้รับการยอมรับ ๗) มีอคติเป็นส่วนตัว อาจไม่มั่นใจในความสามารถของตนหรือมีบทเรียนที่ไม่ดีในอดีต ๘) รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำตามสัญญาหรือไม่ให้ความเป็นธรรม ๙) การมี

^{๒๓} อรทัย ก๊กผล, คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น, หน้า ๒๖-๒๘.

ส่วนร่วมเป็นไปไม่เท่าเทียมกัน ๑๐) อยากเข้าไปมีส่วนร่วม แต่มีแรงเสียดทานจากสังคมนอกข้าง

๑๑) เข้าไปร่วมด้วยแล้วแต่ยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

๓. ปัญหาจากทั้งสองฝ่าย ๑) ต่างฝ่ายต่างไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่นมีส่วนร่วม ๒) การไม่ชอบรวมกลุ่มหรือไม่ชอบทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ไม่ชอบรวมกลุ่ม ๓) ชาวบ้านบางคนเห็นแค่ประโยชน์ส่วนตน ๔) ปัญหาจากการเอาเปรียบของแต่ละฝ่าย

๔. ปัญหาจากหลักการที่ยึดถือต่างกัน ๑) ความขัดแย้งไม่ร่วมมือมีรากฐานจากปรัชญาแนวคิดและทิศทางการพัฒนาที่ต่างกัน ๒) การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ต้องมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน ๓) การบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจจะไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ๔) มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ทำให้ฝ่ายที่ได้รับประโยชน์พยายามปกป้องประโยชน์นั้น ๆ

๕. ปัญหาจากการสื่อสารการเข้าใจไม่ดีพอ ๑) การมีส่วนร่วมจะเริ่มขึ้นเมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร ๒) การมีส่วนร่วมจะเพิ่มไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น ๓) ขาดข้อมูลพื้นฐานอย่างเพียงพอ ควรจำแนกประชาชนในท้องถิ่นเป็นกลุ่มผู้สนใจแต่ละเรื่องให้ชัดเจน ๔) การขาดข้อมูลอย่างเพียงพออาจทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปโดยใช้อารมณ์

๖. การใช้วิธีการยังเป็นไปไม่เหมาะสมพอ ๑) การเริ่มโครงการต้องเริ่มที่ตัวปัญหาแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมกับปัญหานั้นโดยร่วมอภิปรายแล้วกำหนดวิธีแก้ไข ๒) การแสดงความคิดเห็นไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมเพียงอย่างเดียว เพราะอาจมีผลกระทบต่อผู้ให้ ความเห็นหรือครอบครัวและอาชีพของบุคคลนั้นๆ ๓) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐบาลให้มากขึ้น ๔) การมีส่วนร่วมต้องให้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แสดงความคิดเห็นได้โดยเท่าเทียมและอยู่บนพื้นฐานที่เคารพซึ่งกันและกัน ๕) ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้ฝ่ายใดมีส่วนร่วมแค่ไหนเพียงใดและอย่างไร ให้เหมาะสมแต่ละโครงการ ๖) ให้โอกาสเข้าร่วมในสถานที่และเวลาที่ไม่มีเหมาะสมทำให้ประชาชนที่ไม่สะดวกแก่การเข้าร่วมได้จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วม^{๒๔}

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการ ที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือ ระดับชาติก็ตาม เพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาล หรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ (๑) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (๒) ต้องมี จุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการ

^{๒๔} นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓-๒๗.

ตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้^{๒๕}

๒.๒.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำกล่าวที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคนและทุกคนก็ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้” คำกล่าวนี้ได้สะท้อนให้นักวิชาการหลายท่านได้หันมาให้ความสนใจและศึกษาไว้อย่างมากมายจนสามารถสะท้อนแนวคิดต่าง ๆ ออกมาตามบริบททางสังคมการเมืองและวัฒนธรรมของตนเองโดยเฉพาะประเด็นความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย เช่น ไมรอน วินเนอร์ ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะต่างๆ ใน ๑๐ ประการ ได้แก่

๑) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำในรูปแบบการสนับสนุนหรือเป็นการกระทำเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล (support and demand)

๒) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ พยายามเพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการใช้อิทธิพล (influence) ต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล

๓) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง (legitimate)

๔) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ทำให้มีตัวแทนทางการเมืองเกิดขึ้น (representation)

๕) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (alienation) เพราะเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง ซึ่งแตกต่างจากการเฉยเมยทางการเมือง (apathy) เป็นการขาดความสนใจต่อการเมืองทั้งสิ้น

๖) ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึงผู้กระตือรือร้น (active) หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ (activists) เช่น ผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง และการให้ความสนใจต่อปัญหาสาธารณะ นอกจากนั้นยังรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับต้น ๆ ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ซึ่งถือเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจน้อยมาก) หรือการไม่ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แต่มีการพูดคุยกับเพื่อนบ้านในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การแสดงความคิดเห็นและการแสดงประชามติทางการเมือง รวมทั้งการให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

๗) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (persistence continuum) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเป็นสถาบัน (institutionalized) และมีการจัดตั้ง นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการกระทำที่เป็นครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างทันทีทันใด และบีบคั้นความรุนแรง เช่น การจลาจล การยกพวกตีกัน การรวมกลุ่ม และการลอบฆ่านักการเมือง

^{๒๕} กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย, หน้า ๑๒-๑๓.

๘) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่เป็นความพยายามในการที่จะเข้ามามีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการของราชการ (bureaucratic actions) และนโยบายสาธารณะ (public policy)

๙) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติ (national politics) และการเมืองในระดับท้องถิ่น

๑๐) การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทางการเมือง (political action) แต่ในขณะเดียวกัน แต่ละสังคมมีการกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไป ตามบริบทของสังคมนั้น ๆ เช่นว่า ในสังคมหนึ่งถือว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรืออาจเกิดขึ้นเพียงบางครั้งคราวหรือต่อเนื่อง อาจถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เพื่อการมีอิทธิพลในการจัดสรรนโยบายสาธารณะ และบริหารนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น^{๒๖}

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ได้เริ่มต้นกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างการมีส่วนร่วม โดยเริ่มบูรณาการให้ทั้งภาคการเมือง ราชการ เอกชนและภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย โดยการมีส่วนร่วมมีส่วนสำคัญที่จะมุ่งเน้นให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาร่วมตรวจสอบร่วมขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการพัฒนาในระบบการเมืองและสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยังได้กำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายมุมมอง เช่น คือ กระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นไปสู่การยกระดับความหลากหลายของบุคคลทุกส่วนในสังคมให้มาร่วมกันกำหนดแนวทางและวิถีทางในการพัฒนาสังคม เพื่อประสานความขัดแย้งและลดช่องว่างทางสังคม รวมทั้งการกระจายอำนาจสู่สังคมเพื่อสร้างความเท่าเทียม เป็นธรรมและยั่งยืน^{๒๗}

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้นำเสนอว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่ประชาชนกระทำหรือดำเนินการทางการเมือง โดยความสมัครใจหรือได้รับการจูงใจโน้มน้าวจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น พรรคการเมือง หรือสถานการณ์ เพื่อต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของรัฐบาลโดยประชาชนได้กระทำการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทาง ตรงและทางอ้อมอาจจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง ทั้งนี้ต้องเป็นไปอย่างถูกต้อง โดยได้รับการยอมรับตามกฎหมาย การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารงาน นโยบายสาธารณะและการเลือกผู้นำทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น การนำเสนอของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเน้นย้ำชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปโดยสมัครใจถึงจะเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แท้จริง^{๒๘}

^{๒๖} Myron Wiener, "Political Participation: Crisis of the Political Process", in *Crisis on Sequences in Political Development*, (Princeton: Princeton University, 1971), pp. 161-163.

^{๒๗} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๔).

^{๒๘} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔).

๒.๒.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นภาพสะท้อนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งตามแนวคิดของ บาร์เบอร์ เจ เดวิด ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ ๒ ประการ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น การบริหารงาน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

๒) การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองด้วยตนเองโดยตรง แต่เป็นการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ด้วยวิธีการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างเสรี ซึ่งกลไกนี้ต้องการให้ประชาชนเข้ามาควบคุมการบริหารงานฝ่ายปกครองให้ เป็นไปตามความต้องการ^{๒๙}

เจมส์อาร์ ทาวน์เซนต์ ได้มองภาพกว้างที่สะท้อนระบอบการปกครองที่ว่า รูปแบบของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามี ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) ลักษณะแบบตะวันตก ในประเทศที่มีระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมักจะเกี่ยวข้องกับการเมืองด้วยความสมัครใจอยู่เสมอ

๒) ลักษณะแบบสังคมนิยมวินิสต์ ซึ่งประชาชนถูกบังคับให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในเรื่องที่รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการบริหาร^{๓๐}

อัลมอนต์และโพลเวลล์ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น ๒ รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้

๑) รูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Conventional Forms) สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อย ๆ ได้ดังนี้

- ๑.๑) การออกเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๒) การสนทนาเรื่องการเมือง
- ๑.๓) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๔) การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
- ๑.๕) การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

๒) รูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Unconventional Forms) แบ่งเป็นรูปแบบย่อย ๆ ดังนี้

- ๒.๑) การยื่นข้อเรียกร้อง
- ๒.๒) การเดินขบวน
- ๒.๓) การเข้าประจันหน้ากัน
- ๒.๔) การละเมิดกฎหมายของสังคม
- ๒.๕) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง

^{๒๙} Barber J. David, *Citizen Politics*, (Chicago: Markham, 1972), p. 3.

^{๓๐} James R. Townsend, *Political Participation in Communist China*, (Berkeley and Los Angeles : University of California Press, 1967), pp. 25-29.

๒.๖) สงครามแบบกองโจรและการปฏิวัติรัฐประหาร^{๓๑)}

อนึ่งในการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัดอีกท่านหนึ่ง คือ เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราธ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๖ รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

๑) การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียง และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบอบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน เป็นการไปทำตามความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีมากกว่า ที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะมีผลทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป

๒) การเป็นเจ้าของหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้ง และการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนขอ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

๓) การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activities) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงสุดตลอดจนมีระดับความผูกพันทางจิตใจกับชุมชน

๔) การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เน้นเฉพาะของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั่นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียภาษี โรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

๕) การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงที่เปิดเผยต่อสาธารณะชน

๖) การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมถกปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมลักษณะนี้มักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยการประท้วง^{๓๒)}

^{๓๑)} Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell, *Comparative Political Today*, (Boston: Little Brown and Company, 1976), pp. 145-146.

^{๓๒)} Lester W. Milbrath, *Aspects of Political Development*, (Boston: Little, Brown, 1971), pp. ๑๒-๑๖.

จันทนา สุทธิจारी ได้กำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ ๒ รูปแบบ ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมีลักษณะที่กฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ ได้แก่

๑.๑) การเลือกตั้ง

๑.๒) การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๑.๓) การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๔) การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนั้นจะมีลักษณะที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และมีกฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้อย่างชัดเจน ไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้ ได้แก่

๒.๑) การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง

๒.๒) การก่อความไม่สงบทางการเมือง^{๓๓}

วรทิพย์ มีมาก และคณะ ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มหรือองค์กรในสังคม จะมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น สมัชชาคนจน ก็จะเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หนี้สินของเกษตรกร ฯลฯ กลุ่มผู้ประกอบการเอกชนก็จะเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเดิม หรือการออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน เช่น กฎหมายภาษี กฎหมายการค้าและการลงทุน ฯลฯ บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนได้ประโยชน์ เช่น การสร้างบ่อนคาสิโน การขยายเวลาปิดสถานเริงรมย์ เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง เป็นการเข้ามารวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน เป้าหมายหลักจะอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งผ่านนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตาม การเข้ามารวมตัวกันรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีก เช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมติดตามและตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเข้าประชุมพรรค การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพรรค การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ฯลฯ

^{๓๓} จันทนา สุทธิจारी, การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑๒-๔๑๔.

๓) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปออกเสียงเลือกตั้งถือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญของการบริหารในระบอบประชาธิปไตยแต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ ประเทศที่ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือประเทศที่ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันอย่างมากมายไม่ได้หมายความว่า ประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น ต้องมีลักษณะดังนี้

๓.๑) การใช้สิทธิโดยอิสระ กล่าวคือ การไปออกเสียงต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการไปออกเสียง

๓.๒) การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำในคูหาเลือกตั้งแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย เฉพาะผู้กับัตรเท่านั้นที่จะทราบว่า ตนเองออกเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใด การออกเสียงเลือกตั้งของคุณคน ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

๓.๓) ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่านั้น บัตรที่มีการกาหมายเลขมากกว่าหนึ่งหมายเลข ถือเป็นบัตรเสีย

๓.๔) ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์ วิจารณ์ตามสื่อต่าง ๆ ร้านกาแฟ บ้านเรือน สถานที่สาธารณะ ฯลฯ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติแล้ว รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการเสมอ เช่น การสร้างท่อก๊าซ การสร้างเขื่อนการสร้างสนามบิน ฯลฯ นอกจากนี้ การแสดงออกที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือ การประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อจะได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานออกมาให้มากที่สุด

สำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบ ในกิจการบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ประชาชนต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉยการกระทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคม หน้าที่สำคัญยิ่งของประชาชน คือ การสร้างเสริมคนดีให้เข้ามาบริหารบ้านเมือง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”^{๓๔}

^{๓๔} วรทิพย์ มีมาก และคณะ, *หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*, (กรุงเทพมหานคร: ราชไทยเพรส, ๒๕๔๗), หน้า ๔๘ – ๔๙.

๒.๒.๓ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราธ ได้จัดเรียงลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปมาก

ได้แก่

- ๑) การที่บุคคลตอบสนองสิ่งเร้าทางการเมือง เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง
- ๒) การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- ๓) การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมือง
- ๔) การพยายามพุดจาชักชวนผู้อื่นเพื่อไปออกเสียงเลือกตั้ง
- ๕) การคิดเครื่องหมายหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง
- ๖) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง
- ๗) การช่วยเหลือทางการเงินแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- ๘) การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง
- ๙) การสละเวลาเพื่อช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
- ๑๐) การเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง
- ๑๑) การเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการกลางของพรรคการเมือง
- ๑๒) การช่วยหาทุนให้พรรคการเมือง
- ๑๓) การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
- ๑๔) การได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐบาลและพรรคการเมือง^{๓๕}

แอนกัส แคมเบล ได้สรุปการจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๓ ระดับ ได้แก่

- ๑) ระดับสูง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมอื่น ๆ
- ๒) ระดับกลาง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
- ๓) ระดับต่ำ แสดงถึงการไม่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแม้ว่าจะมีส่วนร่วมอื่น ๆ ก็

ตาม^{๓๖}

ณรงค์ ลินสวีสต์ ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงไประดับต่ำ ดังนี้

- ๑) ผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกเทศมนตรี
- ๒) ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น
- ๓) การช่วยโฆษณาหาเสียง เช่น การแจกใบปลิว การวางแผนเลือกตั้ง
- ๔) การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง การถกปัญหาการเมือง การติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง
- ๕) ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- ๖) การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง^{๓๗}

^{๓๕} Lester W. Milbrath, *Political participation; how and why do people get involved in politics?*, (Chicago: Rand McNally political science series, 1965), p. 18.

^{๓๖} Angus Campbell, *Political efficacy: In Measure of Political Attitudes*, The Institute for Social Research, (New York: Knopt, 1968), p. 459.

๒.๒.๔ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำแนกไว้ ๒ ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปโดยความหมายที่เป็นรูปธรรมมักมีลักษณะของการแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑) การกำหนดตัวผู้ปกครอง เป็นการแสดงออกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นั้นหมายถึง ผู้นำทางการเมืองจะมีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่นั้น หรือจะดำรงอยู่ได้นานเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับ การยอมรับหรือการให้ฉันทานุมัติจากประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

๑.๒) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นพหุสังคม คือ เป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มที่มีความหลากหลาย อาทิ ชุมชน สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่างๆ จะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของตนหรือของกลุ่ม ดังนั้น การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลโดยกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์มักจะมีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

๑.๓) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพของการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย การแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบายและการบริหารงานถือเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

๑.๔) การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายและการกระทำของรัฐบาลและเพื่อแสดงการเรียกร้องให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งการชุมนุมมี ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนรัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านรัฐบาล

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งการพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราท ได้ดังนี้

๒.๑) การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง

๒.๒) การใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒.๓) การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง

๒.๔) การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน

๒.๕) การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์

๒.๖) การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง

๒.๗) การบริจาคเงิน

^{๓๗} ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗),

- ๒.๘) การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง
- ๒.๙) การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
- ๒.๑๐) การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
- ๒.๑๑) การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
- ๒.๑๒) การร่วมระดมทุน
- ๒.๑๓) การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
- ๒.๑๔) การดำรงตำแหน่งทางการเมือง^{๓๘}

สุจิต บุญบงการ ได้อธิบายลักษณะสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พอสรุปได้ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยที่เห็นได้ชัดเจนและมีความชอบธรรม คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีขึ้นเป็นครั้งแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นการหยาบย่นให้โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครองมิได้เกิดขึ้นจากการเรียกร้องของมวลชนทั้งหลาย อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในขณะนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมืองยังไม่มีมากนัก

๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยนั้นมักมีบทบาทในการสร้างความชอบธรรมแก่การปกครองของผู้นำ ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ การขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นนอกจากจะเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นสมัยใหม่แล้ว คณะผู้ก่อการยังเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังสามารถใช้เป็นที่มาแห่งความชอบธรรมของระบบใหม่ได้อีกด้วย

๔) นอกจากการเลือกตั้งแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีการแสดงออกในลักษณะการเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้นำทางการเมืองรวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงผลประโยชน์กับนักการเมือง เพื่อหวังผลให้รัฐบาลตัดสินใจในทางที่เป็นคุณประโยชน์กับตน

๕) การใช้ความรุนแรงทางการเมือง ถือว่าการใช้ความรุนแรงทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง ถือเป็นการใช้กำลังเพื่อมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การใช้กำลังอาจมุ่งเพื่อก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือต่อชีวิตก็ได้ การใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย แต่การใช้ความรุนแรงอาจมีสาเหตุต่าง ๆ กันออกไปตามประเภทของความรุนแรง เช่น มีการประท้วง การรัฐประหาร หรือการปฏิวัติ เป็นต้น^{๓๙}

^{๓๘} สิทธิพันธ์ พุทธิหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๕๘๓ - ๕๙๕.

^{๓๙} สุจิต บุญบงการ, **การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕-๕๑.

๒.๒.๕ ฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำว่า ฐาน หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรที่บุคคลสังกัด โดยมีจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการที่เป็นของตนเอง ซึ่งแต่ละกลุ่มแต่ละองค์กรต่างก็มีจุดมุ่งหมาย และวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งผลอันเป็นที่ปรารถนาอาจคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน หรืออาจขัดแย้งกับของอีกกลุ่มหนึ่งหรือองค์กรหนึ่งก็ได้ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านกลุ่ม หรือองค์กรนี้จะสร้างอิทธิพลในลักษณะที่กว้างขวางกว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคลมาก ฐานของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมี ๔ รูปแบบ ดังนี้

๑) ชั้นทางสังคม (Social Class) โดยปกติแล้วพวกที่ร่ำรวยกับพวกที่ยากจนจะมีผลประโยชน์แตกต่างกัน และความแตกต่างนี้เองที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ผู้ที่นำเสนอแนวความคิดขัดแย้งระหว่างชนชั้นที่เด่นที่สุด คือ คาร์ล มาร์กซ์

๒) กลุ่มชุมชน (Communal Groups) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และสัญชาติที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น ในสังคมที่มีระดับของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูง รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มชุมชนจะอยู่ในรูปของสันติวิธี เป็นต้น

๓) กลุ่มเพื่อนบ้าน (Neighborhood Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ตั้งบ้านเรือน หรือที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่น ชมรมหมู่บ้านเสรี ชมรมหมู่บ้านสหกรณ์ เป็นต้น

๔) กลุ่มขนาดเล็ก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีความผูกพันต่อกันอย่างแน่นแฟ้น เช่น กลุ่มอุปถัมภ์ซึ่งเป็นการจับกลุ่มกันระหว่างบุคคลที่มีฐานะ ความมั่งคั่งและอิทธิพลไม่เท่าเทียมกัน และอยู่ในรูปของการใช้ประโยชน์ระหว่างกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย^{๔๐}

๒.๓ แนวคิดและความหมายของธรรมาภิบาล

๒.๓.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

เจริญ เจษฎาวัลย์^{๔๑} (๒๕๔๗: ๑๕) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า ธรรมาภิบาลคือ โครงสร้างการจัดการองค์การ นโยบาย กระบวนการปฏิบัติและระบบการควบคุมภายในของ องค์การที่ ออกแบบมาใช้ขึ้นนำการปฏิบัติงานทั้งหมดในลักษณะต่อเนื่อง และควบคุมกิจกรรม ทั้งหมดขององค์การด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความเอาใจใส่ต่อการปกป้องผลประโยชน์ของ ผู้มีส่วนได้ส่วน

เสียทั้งหมดและต่อผู้รับผลประโยชน์โดยการปฏิบัติไปตามกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดเพื่อจะไดรรายงานถึงการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของตน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่าธรรมาภิบาลคือการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาค ประชาชน

^{๔๐} สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖๖ – ๑๖๗.

^{๔๑} เจริญ เจษฎาวัลย์, **การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล (Setting Good Governance Standards)**. นนทบุรี: พอดี.

ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่รวมกันได้อย่างสงบสุข มีความรู้ รักสามัคคี เป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นสวนเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะ สำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป้นไทยรัฐธรรมนุญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

อานันท์ ปันยารชุน^{๔๒} (๒๕๔๒: ๒๖) อธิบายความหมายของธรรมาภิบาลว่าธรรมาภิบาลเป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

ธีรยุทธ บุญมี^{๔๓} (๒๕๔๑: ๑๗) แสดงทัศนะว่าธรรมาภิบาลเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชน และประชาชนซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มี คุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นายแพทย์ประเวศ วะสี^{๔๔} (๒๕๔๑: ๗๘) ได้ให้ความเห็นวาทธรรมาภิบาลคือรัฐที่มีความถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงความถูกต้องเป็นธรรมใน ๓ เรื่องใหญ่ๆ คือ ๑. การเมืองและระบบราชการที่โปร่งใส รับผิดชอบตอสังคม ถูกตรวจสอบได้ ๒. ภาครัฐกิจที่โปร่งใส รับผิดชอบตอสังคมสามารถตรวจสอบได้ ๓. สังคมที่เข้มแข็งความเป็นประชาสังคม (Civil Society) สามารถตรวจสอบภาครัฐ และภาครัฐกิจให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ^{๔๕} (๒๕๔๒: ๑๘) กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาล ในความหมายสากลนี้มีความหมายรวมถึงระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศเพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่รวมกันอย่างสันติสุข

วรภัทร โตธระเกษม^{๔๖} (๒๕๔๑: ๑๙) อธิบายวาทธรรมาภิบาล หมายถึงการกำกับดูแลที่ดีหรือ หมายถึงการใช้สิทธิ์ของความเป็นเจ้าของที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองโดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โดยหัวใจสำคัญของ Good Governance คือความโปร่งใส

^{๔๒} อานันท์ ปันยารชุน. มุมมองนายอานันท์. กรุงเทพมหานคร: มติชน. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖. คนวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ จาก <http://www.local.moi.go.th/sao.stru..pdf>

^{๔๓} ธีรยุทธ บุญมี, สังคมเข้มแข็งธรรมรัฐแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สายธาร.

^{๔๔} นายแพทย์ ประเวศ วะสี, ธรรมรัฐจุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง

^{๔๕} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

^{๔๖} วรภัทร โตธระเกษม, การสร้าง Good Governance ในภาคเอกชน. กรมบัญชีกลาง. พฤษภาคม-มิถุนายน: ๑๙-๒๘

(Transparency) ความยุติธรรม (Fairness) และความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ (Accountability)

๒.๓.๒ องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

เจริญ เจริญทรัพย์ ^{๔๗} (๒๕๔๗:๑๕) ได้แสดงทัศนะให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. คุณค่านจริยธรรม (Ethical Values) หมายถึงการปฏิบัติตามจริยธรรมทางธุรกิจ (Code of Corporate Conduct) และจริยธรรมของพนักงาน (Code of Ethics) ขององค์กร

๒. การเปิดใจกว้าง (Openness) หมายถึง Board of Directors และฝ่ายจัดการ มีการเปิดเผย ต่อผู้มีส่วนได้เสีย และผู้รับประโยชน์ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติ (Decision-Making Process and Actions) ที่ได้กระทำไปให้ทราบโดยทั่วกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งรวมถึงการเปิดใจกว้างในการยอมรับให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติการของตนอย่างละเอียดได้ด้วย

๓. ความยุติธรรม (Fairness) หมายถึงผู้ถือหุ้น หรือผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับการปฏิบัติอย่างทัดเทียมกัน โดยมีกลไกป้องกันมิให้เกิดการเอาเปรียบกันอย่างไม่เป็นธรรม

๒.๓ แนวคิด การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ในยุคสมัยที่โลกเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง เกิดการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีที่หลากหลาย ส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศต่างๆ ในโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าช่วงอดีตที่ผ่านมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากขึ้น โดยเป็นไปอย่างมีพลัง ซับซ้อนและมักไม่สามารถคาดการณ์ได้ จึงเกิดเป็นผลกระทบต่างๆ ^{๔๘} ดังนั้นจึงพบว่าในเวลานี้และอนาคตข้างหน้าประเทศต่างๆ กำลังให้ความสำคัญต่อคุณภาพในการบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลง และการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศชาตินั้น ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม มีการปรับวิธีคิดวิธีการบริหารราชการของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ โดยกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกฝ่ายในประเทศร่วมกันคิด ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนานำพาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่า ด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามมาตรา ๖ ระบุว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

^{๔๗} เจริญ เจริญทรัพย์, การตรวจสอบธรรมาภิบาล : ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (Governance Audit: Theory and Practice). นนทบุรี: พอติ.

^{๔๘} อำนวย ชีระวนิช การจัดการยุคใหม่ (กรุงเทพฯ: บริษัทมาเธอร์บอสแพคเคจจิ้ง ๒๕๓๕), หน้า ๒

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ^{๔๙}

ในขณะที่คณะกรรมการมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับ เอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติก็ได้กำหนดองค์ประกอบ ของธรรมาภิบาลไว้ ๘ ประการ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วม (Participation)
- ๒) นิติธรรม (Rule of Law)
- ๓) ความโปร่งใส (Transparency)
- ๔) การตอบสนอง (Responsiveness)
- ๕) การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)
- ๖) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness)
- ๗) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)
- ๘) ภาระ รับผิดชอบ (Accountability)^{๕๐}

สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบ บริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี ๖ ประการ คือ

- 1) หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- 2) หลักคุณธรรม (Morality)
- 3) หลัก ความโปร่งใส (Accountability)
- 4) หลักความมีส่วนร่วม(Participation)
- 5) หลักความรับผิดชอบ (responsibility)
- 6) หลักความคุ้มค่า (cost effectiveness)^{๕๑}

เช่นเดียวกับสำนักงานพัฒนาระบบข้าราชการ (ก.พ.ร.) เสนอหลักธรรมาภิบาล โดยประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย

๑) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลัก ประสิทธิภาพ (Efficiency) หลัก ประสิทธิภาพ (Effectiveness) และ หลักการตอบสนอง (Responsiveness)

๒) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักภาระรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transprancy) หลัก นิติธรรม (Rule of Law) และ หลักความเสมอภาค (Equity)

^{๔๙} "พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖", in ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๑๐๐ ก (๙ ตุลาคม ๒๕๔๖) หน้า ๒

^{๕๐} United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.) p.1-3

^{๕๑} "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒", in ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๖๓ ง (วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒) หน้า ๑๕

๓) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม (Participation)

๔) ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/ จริยธรรม (Morality/Ethics)^{๕๒} และเกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้เสนอองค์ประกอบธรรมาภิบาล ตามความหมายของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ๙ ประการ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมของ ประชาชน (Public Participation)
- ๒) กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law)
- ๓) ความเปิดเผย โปร่งใส (Transparency)
- ๔) การมีฉันทามติร่วมในสังคม (Consensus Orientation)
- ๕) กลไกการเมืองที่ ชอบธรรม (Political Legitimacy)
- ๖) ความเสมอภาค (Equity)
- ๗) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)
- ๘) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability)
- ๙) การมี วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์(Strategic Value)^{๕๓}

๒.๓.๑ องค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลายซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอ ดังนี้

- คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ซึ่งเป็นอีกองค์การหนึ่งของสหประชาชาติก็ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ ๘ ประการ คือ

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล อาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือผ่านสถาบันตัวแทน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาธิปไตย เป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพของการรวมกลุ่ม

๒. นิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง หลักธรรมาภิบาลที่ตึ้นนั้นต้องถูกต้องตามกฎหมาย ถูกต้องตามกรอบที่บังคับใช้อย่างยุติธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ และในการบังคับใช้กฎหมายก็ต้องมีความเป็นกลาง

๓. ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การตัดสินใจหรือการกำหนดหลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องทำให้ถูกต้องตามระเบียบ รวมถึงประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างอิสระ

^{๕๒} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารบ้านเมืองที่ดี** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๕) หน้า ๑๖-๑๗

^{๕๓} เจริญวงศ์ศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, "ธรรมาภิบาลการเมือง : บทบาทภาคีเมือง," **รัฐสภาสาร** ๔๖, ๙ (กันยายน ๒๕๔๑) หน้า ๑-๑๓

๔. การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามที่จะให้บริหารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดภายในเวลาที่เหมาะสม

๕. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การไกล่เกลี่ยความสนใจที่แตกต่างกันในสังคม เพื่อให้บรรลุข้อตกลงที่ดีที่สุดร่วมกัน

๖. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม และการไม่กีดกัน (Equity and Inclusiveness) หมายถึง ประชาชนทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีความมั่นใจว่าไม่ถูกกีดกันจากสิ่งต่างๆ

๗. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) หมายถึง กระบวนการในการสร้างผลลัพธ์ที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะเดียวกันก็ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ยั่งยืน และป้องกันสิ่งแวดล้อม

๘. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) เป็นสิ่งสำคัญของการปกครองไม่ได้หมายถึงหน่วยงาน ภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย รับผิดชอบต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ หรือการกระทำของหน่วยงาน ซึ่งความ รับผิดชอบไม่สามารถทำได้หากขาดการดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและความโปร่งใส^{๕๔}

-องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

๑. การสร้างความมั่นใจในการมีกรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิผล
๒. สิทธิของผู้ถือหุ้นและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้เป็นเจ้าของ
๓. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
๔. บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำกับดูแลกิจการ
๕. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
๖. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท^{๕๕}

-สมาคมเทศบาลแห่งวิกตอเรีย (Municipal Association of Victoria) ได้กำหนดองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วม (Participatory) หมายถึง ทุกคนที่ได้รับผลกระทบควรมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น เสนอข้อแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๒. ความสำนึกรับผิดชอบ (Accountable) หมายถึง หน่วยงานมีหน้าที่ในการรายงานอธิบายข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับทราบและรับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ความรับผิดชอบถือเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

^{๕๔} United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, **What Is Good Governance** (Bangkok: United Nations publication, n.d.) p.1-3

^{๕๕} Organization for Economic Co-operation and Development(OECD), **Practical Guide to Corporate Governance** (Washington, DC: Pennsylvania Ave, 2009) p.63

๓. ความโปร่งใส (Transparent) หมายถึง ประชาชนทุกคนสามารถติดตามและ สามารถเห็น ขั้นตอนการดำเนินงาน รวมถึงเหตุผลในการตัดสินใจของหน่วยงานหรือสอบถามข้อมูลต่างๆ ได้เมื่อ ได้รับผลกระทบ

๔. การตอบสนอง (Responsive) หมายถึง การตอบสนองความต้องการของชุมชนใน ขณะเดียวกันก็ปรับความต้องการให้เสมอภาคกัน

๕. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effective and efficient) หมายถึง การดำเนินการ ตัดสินใจและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ควรคำนึงถึงทรัพยากรบุคคล เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผล ดีที่สุด

๖. ความเสมอภาคและการเป็นส่วนหนึ่ง (Equitable and inclusive) หมายถึง ประชาชน ทุกคนไม่แบ่งชนชั้นควรมีโอกาสได้รับการพิจารณาผลการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน

๗. การยอมรับกฎหมาย (Law abiding) หมายถึง การอยู่ภายใต้กฎหมาย ยกตัวอย่างกรณี รัฐบาลท้องถิ่นในรัฐวิกตอเรีย กฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติเรื่องความเท่าเทียมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้น^{๕๖}

๒.๔ ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดแพร่^{๕๗} ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

เมืองแพร่ เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ประวัติการสร้างเมืองไม่มี จารึกในใดที่หนึ่งโดยเฉพาะการศึกษาเรื่องราวของเมืองแพร่จึงต้องอาศัยหลักฐาน ของเมืองอื่น เช่น พงศาวดารโยนก ตำนานเมืองเหนือ ตำนาน การสร้างพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้นตำนานพระธาตุข้อแรกกล่าวว่า เมืองแพร่มีมาตั้งแต่ สมัยพุทธกาล ตำนานวัดหลวงกล่าวไว้ว่าประมาณ พ.ศ. ๑๓๗๑ พ่อขุนหลวงพล ราชันดาแห่งกษัตริย์น่านเจ้าได้ อพยพคนไทย (ไทยลื้อ ไทยเขิน) ส่วนหนึ่งจากเมืองเชียงแสน ไชยบุรี และเวียงพางคำลงมาสร้างเมือง บนที่ราบริมฝั่งแม่น้ำยม ขนานนามว่า เมืองพลนคร (เมืองแพร่ปัจจุบัน) ตำนานสิงหนวัติกล่าวว่า เมืองแพร่ เป็นเมืองที่ปกครองโดยพญายี่บาแห่งแคว้นหริภุญไชยสันนิษฐานว่า เมืองแพร่และเมือง ลำพูนเป็นเมืองที่สร้างขึ้นมาในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักศิลาจารึกพ่อขุน รามคำแหงมหาราชหลักที่ ๑ ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๒๔-๒๕ ซึ่งจารึกไว้ว่า “.. เบื้องตีนนอน รอดเมือง แพล เมืองน่าน เมือง ... เมืองพลัวพื้นฝั่งของ เมืองขวา เป็นที่แล้ว ...” ในข้อความนี้ เมืองแพล คือ เมืองแพร่ ศิลาจารึกนี้สร้างขึ้นใน พ.ศ. ๑๘๒๖ จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความเก่าแก่ของเมืองแพร่ว่า ตั้งขึ้นมาก่อนเมืองเชียงใหม่และเชื่อว่าเมืองแพร่ได้ก่อตั้งขึ้นแล้วก่อนการตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีชื่อ เดิมของเมืองแพร่ การก่อตั้งชุมชนหรือบ้านเมืองส่วนใหญ่ในภาคเหนือมักปรากฏ ชื่อบ้านเมืองนั้นใน ตำนาน เรื่องเล่า หรือจารึกตลอดจนหลักฐานเอกสารพื้นเมืองของเมืองนั้น ๆ แต่สำหรับเมืองแพร่นั้น แตกต่างออกไปเนื่องจากไม่มีหลักฐาน ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงจึงมีที่มาของ ชื่อเมืองจากหลักฐานอื่นดังนี้ เมืองพล นครพลหรือพลรัฐนคร เป็นชื่อเก่าแก่ดั้งเดิมที่สุดที่พบ

^{๕๖} Municipal Association of Victoria, **Good Governance Guide** (Victoria: the Municipal Association of Victoria, 2008) p.7

^{๕๗} กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดแพร่ ศาลากลางจังหวัดแพร่ ถนนไชย บุรณ์ อ.เมือง จ.แพร่ โทร. ๐๕๔-๕๑๑๔๑๑ e-mail: phrae_poc@moi.go.th

ในตำนานเมืองเหนือ ฉบับโบราณ พ.ศ. ๑๘๒๔ กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า เจ้าเมืองลำปางได้ส่งคน มาติดต่อเจ้านครพล ให้ไปร่วมงานนมัสการ และฉลองวัดพระธาตุลำปางหลวง และจากตำนานพระธาตุลำปางหลวงตอนหนึ่งได้กล่าวถึงเจ้าเมืองพลยกกำลังผู้คนไปขุดหาพระบรมสารีริกธาตุ บรรจุไว้ในพระธาตุ แต่ไม่พบ เมื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของนครพลตามตำนานดังกล่าว พบว่าคนเมืองแพร่ ปัจจุบัน ชื่อพลนครปรากฏเป็น ชื่อวิหารในวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ โดยเชื่อว่าวัดนี้เป็นวัด ที่สร้างมาพร้อมกับการสร้างเมืองแพร่และเจ้าเมืองแพร่ให้ความอุปถัมภ์มา ตลอดจนหมดยุค การปกครองโดยเจ้าเมืองเมืองโกศัย เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองเงิน ยางเชียงแสน ชื่อนี้ใช้เรียกเมืองแพร่ ในสมัยขอมเรืองอำนาจที่ชื่อเมืองในอาณาจักร ล้านนาเปลี่ยนเป็นภาษาบาลีตามความ ในยุคนั้น เช่น น่านเป็นนันทบุรี ลำพูนเป็นหริภุญไชย ลำปางเป็นเขลาคันคร เป็นต้น

ชื่อ เวียงโกศัย น่าจะมาจากชื่อดอยที่เป็นที่ตั้งขององค์พระธาตุช่อแฮ ซึ่งเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ คู่บ้านคู่เมืองแพร่ คือ ดอยโกสิยธัชบรรพต หมายถึง ดอยแห่งผ้าแพร เมืองแพล เป็นชื่อที่ปรากฏ ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชหลักที่ ๑ ด้านที่ ๔ โดยคำว่า แพล น่าจะมาจากศรัทธา ของ ชาวเมืองที่มีต่อพระธาตุช่อแฮ หรือช่อแฮที่สร้างขึ้น ภายหลังการสร้างเมืองต่อมาจึงได้เรียกชื่อเมืองของตนว่า เมืองแพล และได้กลายเสียงเป็นเมืองแพร่ปัจจุบัน

๒.๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลป่าเมต^{๕๘} ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ประวัติเทศบาลตำบลป่าเมต

เทศบาลตำบลป่าเมต เดิมได้รับการจัดตั้งให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๙ จนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๐ และได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต ขึ้นเป็น “เทศบาลตำบลป่าเมต” ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เทศบาลตำบลป่าเมต ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ห่างจากจังหวัดแพร่ไปทางทิศตะวันตก ระยะทาง ๗๐๐ เมตร มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน สำนักงานเทศบาลตำบลป่าเมต ตั้งอยู่บนถนนสุพรรณ-ต้นห้า (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข พร.๒๐๒๒) เลขที่ ๒๔๙ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลป่าเมต ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่บนถนนสุพรรณ-ต้นห้า (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข พร.๒๐๒๒) เลขที่ ๒๔๙ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เทศบาลตำบลป่าเมตเป็น ๑ ใน ๒๐ ตำบลของอำเภอเมืองแพร่ ห่างจากจังหวัดแพร่ไปทางทิศตะวันตก

^{๕๘} กลุ่มงานสารสนเทศและการสื่อสารเทศบาลตำบลป่าเมต เลขที่ ๒๔๙ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๔-๖๒๖๙๘๒ โทรสาร ๐๕๔-๖๒๖๙๘๒ อีเมล tumbonpamat@hotmail.com

ระยะทาง ๗๐๐ เมตร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๖๐ ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เขตตำบลวังธง อำเภอเมืองแพร่
ทิศใต้	ติดต่อกับ เขตตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ เขตตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เขตตำบลเวียงต้า อำเภอลอง

ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลป่าแม่ มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ประมาณร้อยละ ๖๙.๕ ของพื้นที่ทั้งหมด อีกร้อยละ ๓๐.๕ เป็นพื้นที่ราบได้ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกและเป็นที่อยู่อาศัย มีแม่น้ำยมไหลผ่านและคลองชลประทานแม่ยมฝั่งขวาไหลผ่าน

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลป่าแม่จัดอยู่ในลักษณะแบบฝนเมืองร้อน โดยเฉพาะฤดูฝนหรือแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna) เนื่องจากอยู่ในเขตร่องอากาศเขตร้อน (Intertropical Convergence Zone) ปริมาณและการกระจายของฝนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ๒ ประเภท คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุกและลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่นำเอาอากาศหนาวและแห้งแล้งจากประเทศจีนมาปกคลุม ทิวบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ลักษณะภูมิอากาศของตำบลป่าแม่ แบ่งเป็น ๓ ฤดูกาล ได้แก่

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน-ตุลาคม ฝนจะตกชุกระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม

ฤดูหนาว อากาศหนาวถึงหนาวจัด ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์

ฤดูร้อน อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าว เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม-มิถุนายน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สากุล พรหมสถิต และนพดล ธีระวงศ์ภิญโญ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือและจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ในฐานะเครื่องมือการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยการร่วมทำ ร่วมกำกับดูแล และร่วมตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม ส่วนในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในแง่ของการมีทักษะความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ในการรับผิดชอบดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในที่สุด ส่วนร่วมทางการเมืองคือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากความเต็มใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไรเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะอยู่ในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม กระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๕๙}

อัญธิษฐา อักษรศรี ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อตอบสนองประชาชนในประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ ไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระตุ้น สำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมือง ระบอบการเมืองเป็นระบอบประชาธิปไตยประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ถ้าการปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และจะเป็นไปในรูปของการมีส่วนร่วม โดยการปลุกเร้าระดมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลนั่นเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองถือเป็นบริบทที่สำคัญยิ่งในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสะท้อนอำนาจประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน และทุกคนไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงต้องมี

^{๕๙} สากุล พรหมสถิต และนพดล ธีระวงศ์ภิญโญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง”, งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ “รัฐประศาสนศาสตร์ไทย ๔.๐ : ประชากรรัฐนวัตกรรม และความท้าทาย, หน้า ๔๒-๕๗.

หลักกรรมทศพิธราชธรรมในการบริหารการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้หลักกรรมเพื่อลดความขัดแย้งเพื่อเพิ่มความสงบและความสามัคคี^{๖๐}

สาธิต กฤตลักษณ์ ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักกรรมมาภิบาล” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นตัวชี้วัดทางรัฐศาสตร์ที่สำคัญบ่งบอกให้ทราบถึงความใส่ใจความสนใจทางการเมืองของประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักการธรรมาภิบาลกับการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยได้เลือกเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ศึกษา

ด้วยเหตุผลจากการที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้รับรางวัลระดับประเทศมากมาย อาทิ รางวัลบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี รางวัลพระปกเกล้าทองคำ รางวัลท้องถิ่นต้นแบบที่มีความโปร่งใสจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้นย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาล ต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการปกครองท้องถิ่นและที่สำคัญการความร่วมมือ จากการลงพื้นที่พบว่า ประชาชนให้ความสนใจด้านการเมือง มีการพูดคุยสนทนากัน รับฟังข่าวสารทางการเมืองตามสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ แต่การร้องทุกข์ร้องเรียน การร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า มีส่วนน้อย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการวิจัยความสัมพันธ์ของประชาชนด้านเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพ จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาทางเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน ๓๐๐ คน^{๖๑}

สิงห์คา มณีจันสุข ศึกษาเรื่อง “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ได้รับทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย รวมทั้งสิทธิและภาระหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมทางการเมือง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๖๒}

^{๖๐} อัญธิษฐา อักษรศรี, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม”, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒), หน้า ๑๖๑-๑๗๗

^{๖๑} สาธิต กฤตลักษณ์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล”, วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑), หน้า ๑๖๖-๑๗๔.

^{๖๒} สิงห์คา มณีจันสุข, “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑), หน้า ๑๐๙-๑๑๘.

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ พื้นที่การวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๔.๑ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบธรรมาภิบาลและการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนใน ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่เกี่ยวกับระบบธรรมาภิบาลด้วย การสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Form)^๑ มีหัวข้อคำถามที่ครอบคลุมรายละเอียดที่ต้องการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

๓.๒ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative

^๑ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (เชียงใหม่: บริษัท ประชากรธุรกิจ, ๒๕๕๘), หน้า ๑๙๕.

Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview)^๒ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน ดังนี้

๑.ข้าราชการประจำ จำนวน ๕ คน

(๑) นางสาวสุพิชา สิริพิพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
(๒) นางศิริขวัญ ต๊ะถิ่น	นักวิชาการการคลัง
(๓) นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์
(๔) นางจิรฉัตร วงศ์อินทร์	นักทรัพยากรบุคคล
(๕) นายมณฑิร ภาโถม	ผู้อำนวยการกองช่าง

๒.ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นายผจญ ว่างใน	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ ๑๕
(๒) นางธิดารัตน์ ทะนันชัย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ ๑๕
(๓) นางสาวเนียง มณีวงศ์	อาสาสมัคร	หมู่ ๙
(๔) นางเอมอร นาราชภูรี	อาสาสมัคร	หมู่ ๗
(๕) นางไพริน ชัดสี	อาสาสมัคร	หมู่ ๕

๓.ประชาชนในชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นางวิภาดา เวียงนาค	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต	หมู่ ๘
(๒) นางสมพงษ์ เวียงเงิน	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต	หมู่ ๕
(๓) นายปุด แมตทก	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต	หมู่ ๙
(๔) นายอุทัย สุดเสนห์	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต	หมู่ ๘
(๕) นายไผน เวียงนิล	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต	หมู่ ๗

๓.๓ พื้นที่การวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การวิจัยครั้งนี้ คือ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ และได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๑๕ คน โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประกอบด้วย ๓ ภาคส่วน คือ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน เป็นผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

^๒ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (เชียงใหม่: บริษัท ประชากรธุรกิจ, ๒๕๕๘), หน้า ๑๙๕.

๑.ข้าราชการประจำ จำนวน ๕ คน

(๑) นางสาวสุพิชา สิริพิพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
(๒) นางศิริขวัญ ต๊ะถีน	นักวิชาการการคลัง
(๓) นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์
(๔) นางจิรารัตน์ วงศ์อินทร์	นักทรัพยากรบุคคล
(๕) นายมณฑิธร ธาโถม	ผู้อำนวยการกองช่าง

๒.ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นายผจญ วั่งไฉ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ ๑๕
(๒) นางธิดารัตน์ ทะนันชัย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ ๑๕
(๓) นางสาวเนียง มณีวงศ์	อาสาสมัคร	หมู่ ๙
(๔) นางอมอร นาราชภูรี	อาสาสมัคร	หมู่ ๗
(๕) นางไพริน ชัดสี	อาสาสมัคร	หมู่ ๕

๓.ประชาชนในชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นางวิภาดา เวียงนาค	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแมต	หมู่ ๘
(๒) นางสาวพงษ์ เวียงเงิน	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแมต	หมู่ ๕
(๓) นายปุก แมตหก	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแมต	หมู่ ๙
(๔) นายอุทัย สุดเสนห์	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแมต	หมู่ ๘
(๕) นายโผน เวียงนิล	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแมต	หมู่ ๗

โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection)^๓ อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป

๓.๔.๑ เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดของแบบสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยต้องการทราบ เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การศึกษาเชิงเอกสาร และการศึกษาภาคสนามเป็นหลัก ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

๓.๓.๑ ชุดสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)^๔

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๖.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๖.

ตามแนวคำถามที่คณะผู้วิจัยออกแบบและได้รับการตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

- ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๓.๓.๒ การสร้างเครื่องมือ

มีขั้นตอนของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ

๒) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ ตามคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ

๓) ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง คำถามปลายเปิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ร่วมกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นชนิดปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

๔) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ รูป/คน ได้แก่

(๑) พระครูโสภณกิตติบัณฑิต, ผศ. ดร.	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์
(๒) ผศ. ดร.สมจิต ขอนวงศ์	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์
(๓) ผศ. ดร.สายัณห์ อินันใจ	อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์

๕) นำเครื่องมือมาเพื่อตรวจสอบ และนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. รวบรวมเอกสารจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความงานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๒. คณะผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๕ คน ซึ่งในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

(๑) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตำราบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา

(๒) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

(๓) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดของบุคคล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) นั้น คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนินการกระบวนการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub - themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ จนไปถึงการเขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และเพื่อเป็นการยืนยันความเห็นที่ตรงกัน โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติ สอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของ การวิจัย จำนวน ๑๕ คน เป็นการสังเคราะห์วัตถุประสงค์ ของงานวิจัยคือ ๑. เพื่อการศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ดังนี้

๔.๑ ผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ ๑

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจาก ความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมี บทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การ เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชักนำตนเองให้เข้ามามีส่วน ร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วน ร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวัง ในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
- (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
- (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
- (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความเสนาหา

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการเร้าให้ คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ลักษณะที่ ๑ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การคิด
๒. การตัดสินใจ
๓. การวางแผน
๔. การลงมือปฏิบัติ

- ลักษณะที่ ๒ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดปัญหา
๒. การวางแผน
๓. การดำเนินงาน
๔. ประเมินผล
๕. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
๒. ตัดสินใจกำหนดความต้องการ
๓. ลำดับความสำคัญ
๔. วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานทรัพยากร
๕. ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน
๖. ประเมินผล

สาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่

๑. กระบวนการสร้างความทันสมัย
๒. การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างชนชั้นทางสังคม
๓. อิทธิพลของปัญญาชนและการคมนาคมสื่อสารแบบใหม่
๔. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมือง
๕. อิทธิพลของการศึกษา
๖. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวใน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของสังคมมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่า ทำอะไร ทำไม เพื่ออะไร ได้อะไร
๒. การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนในการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจร่วมกัน
๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันจากผลการดำเนินงาน
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

การพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ประเทศที่พัฒนาการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้วก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกะดับมีส่วนร่วมในทางการเมือง สำหรับประเทศไทยได้เปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการ ช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

๔.๑.๒ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ประเด็นเงื่อนไข/ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

ข้อ ๑. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมืองและกฎหมายหรือไม่อย่างไร

การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง ไม่เคยได้รับการสนับสนุน มีเพียงแต่การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเท่านั้น ส่วนในทางกฎหมาย เช่น นำเอาหลักการธรรมาภิบาลไปใช้ตรงกับหลักธรรมาภิบาลที่ได้บัญญัติขึ้นตามกฎหมาย^๑ การปฏิบัติเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ ด้านงบประมาณได้รับงบประมาณที่ค่อนข้างจะมากกว่าที่อื่น ๆ งบประมาณที่นำไปใช้ในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ด้านการพัฒนา นายยกเทศบาลตำบลป่าเมตให้ความดูแลเอาใจใส่เรื่องนี้้อยู่เสมอ เพราะจะเตรียมการให้เรียบร้อยเพื่อการพัฒนาได้เกิดประโยชน์สูงสุด^๒ การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานมีแหล่งมาอย่างชัดเจน มีการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจอย่างชัดเจน รวมถึงมีแนวทางการประยุกต์โดยใช้หลักนิติธรรม^๓ การบริหารต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม ตามหลักการและเหตุผลเพราะการตัดสินใจที่ไม่อาจจะไม่ได้ผลที่ดีที่สุด

^๑สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๒สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๓สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

แต่ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดและมีความเป็นไปได้ เรื่องการตัดสินใจอยู่ภายใต้ค่านิยม วัฒนธรรม และทัศนคติของผู้บริหารของผู้บริหารเรื่องของอำนาจ คือ แหล่งที่มาและรักษาให้การเมืองและการบริหารคงอยู่ของการเมืองและการบริหารมีแหล่งที่มาของอำนาจที่เดียวกัน ทั้งนี้เพราะอำนาจมาจากการยอมรับของประชาชน^๕ แนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในความรู้ด้านการประเมินบุคลากรประเมินคุณภาพผู้ปฏิบัติงาน เพื่อการนำมาปรับใช้กับการประเมินคุณภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม^๕

ข้อ ๒. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

ทรัพยากรไม่มีส่วนขาดแคลนเพราะได้รับการสนับสนุน เช่นวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในสำนักงานได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ และมีความครบพร้อมเพียงในการปฏิบัติงาน^๖ ความพร้อมด้านทรัพยากร ในส่วนของงบประมาณ ตัวบุคลากรที่ปฏิบัติงานงบประมาณที่ได้จากส่วนกลางระบุได้อย่างชัดเจนว่าจะนำไปใช้ปฏิบัติในทุก ๆ ด้าน เช่น แผ่นพับ สปอร์ตโฆษณา เป็นต้น^๗ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น หน่วยงานมีแนวทางการประหยัดในการใช้ทรัพยากรได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้ง มีการรักษา การพัฒนาด้านทรัพยากรให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน^๘ การบริหารจะประสบผลสำเร็จจริงขั้นแล้วนั้นอยู่กับผู้บริหารมากกว่า ซึ่งไม่มีหลักการใดมากแต่ตัดสินใจได้ดีเพียงพอมากแล้ว เหตุเพราะหน้าที่ของผู้บริหารคือ การตัดสินใจ^๙ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นจัดหาแนวทางวิธีการในการจัดการในความต้องการของประชาชน เพื่อสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานทางด้านสังคม^{๑๐}

^๕สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๖สัมภาษณ์ นายมณฑิเตอร์ ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๗สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^๘สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ติงถิ่น,นักวิชาการการคลัง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^๙สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^{๑๐}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายมณฑิเตอร์ ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

ข้อ ๓. มีการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอหรือไม่อย่างไร

การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในที่นี้คือ การจัดทำประชาคมเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในหมู่บ้าน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านการวางแผนพัฒนาองค์การ^{๑๑} การสืบหาทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ คือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการสอบถามโดยตรงจากชาวบ้าน หรือจากสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต “ข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน” โดยการทำขอหนังสือจากทางอำเภอ ทางจังหวัด เพื่อการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ^{๑๒} การปฏิบัติงานบุคลากรผู้ปฏิบัติงานว่ามีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง^{๑๓} โครงสร้างที่มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ไม่ยึดติดกับสายการบังคับบัญชา และผู้นำมีความยืดหยุ่นการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งนโยบายของหน่วยงานมีผลต่อการทำงาน รวมถึง แรงจูงใจในการทำงานของคนที่มีไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงิน แต่ขึ้นอยู่กับความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ได้จากการยอมรับ^{๑๔} การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ นำเอาหลักนิติธรรม “การออกข้อบังคับและคำสั่ง” คำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก โดยการนำเอาเกณฑ์หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการออกข้อบังคับและปฏิบัติคำสั่งภายใต้รัฐธรรมนูญ^{๑๕}

ข้อ ๔. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนหรือไม่อย่างไร

การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน ในบางครั้งถูกแทรกแซงจากหน่วยงานระดับอำเภอโดยการออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรให้จัดหาส่วนงบประมาณอุดหนุนแทน^{๑๖} การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ไม่มีการแทรกแซงการทำงาน เพราะการมีความรู้

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิ่น, นักวิชาการการคลัง, การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์, การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล, การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง, การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๑๗} เพราะมีการสนับสนุนให้มีการนำเอาเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน รวมถึงความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๑๘} ส่วนใหญ่จะถูกแทรกแซงจากฝ่ายทางการเมือง การบริหารงานในระบบราชการไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากการเมืองได้ เพราะในการบริหารงานภาครัฐจะมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุผลคือ ต้องตอบสนองนโยบายของฝ่ายทางการเมือง^{๑๙} เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ อีกทั้งวิธีการในการจัดการตรงความต้องการของประชาชน มีความสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานทางด้านสังคม โดยนำเอาเกณฑ์จากหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการออกข้อบังคับ^{๒๐}

ข้อ ๕. ผู้บริหารของท่านมีภาวะผู้นำหรือไม่อย่างไร

ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีลักษณะการพูดโน้มน้าวใจให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติงาน เข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๒๑} มีกรอบมาตรฐานในการทำงานเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร^{๒๒} เทคนิคการเพิ่มพูนของอำนาจต่อการบริหารจัดการในองค์กร สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างโครงสร้างที่เป็นแบบทางการและโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการ สร้างความสมดุลระหว่างอำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ^{๒๓} มีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานได้อย่างความเชื่อใจและเชื่อมั่น^{๒๔}

ข้อ ๖. ผู้บริหารของท่านเป็นผู้บริหารที่ให้การยอมรับ และสนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถีน, นักวิชาการการคลัง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางจिरานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธิาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถีน, นักวิชาการการคลัง. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางจिरานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธิาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

ผู้บริหารเป็นที่ให้การยอมรับและสนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ในที่นี้คือการคำนึง ถึงประสิทธิภาพที่เกิดจากการปฏิบัติงาน มีการวางแผนงานอย่างรัดกุม และมีการปฏิบัติงานที่เข้มงวดปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี^{๒๕} กำหนดการปฏิบัติงานไปวัดผลได้ชัดเจนแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงาน^{๒๖} เน้นการสร้างบรรทัดฐานทางจิตใจ การมีจิตสำนึกในการควบคุมตนเองเน้นการบริหารต้องมีทิศทางเดียวกันเพื่อให้ทำงานมีคุณภาพ^{๒๗} ให้ความสำคัญกับบุคลากรทั้งในระดับบน สู่ ระดับล่าง ไม่แบ่งชั้นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน วางตัวเป็นกลางการสร้างระบบความร่วมมือร่วมกัน เพื่อเกิดความสมดุลระหว่างกัน^{๒๘} สร้างความยุติธรรมในการให้บริการสาธารณะไม่เน้นประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อความยุติธรรมในสังคม^{๒๙}

ข้อ ๗. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ หน่วยงานของท่านมีงบประมาณ และบุคลากรอย่างเพียงพอหรือไม่อย่างไร

ความพร้อมทางด้านทรัพยากร ด้านการเงิน และบุคลากรรวมถึงความเพียงพอของข้อมูลข่าวสารมีเพียงพอการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ^{๓๐} สนับสนุนพัฒนาบุคลากรต่อเนื่องตลอดเวลาการสร้างระบบสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหน่วยงาน^{๓๑} การพัฒนาด้านเทคโนโลยีปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการทำงานที่ทำให้เกิดความรวดเร็วการติดต่องานของระบบราชการ เช่น E-Card บางกรณีตัดความล่าช้าออกไปคล่องตัวในการทำงาน^{๓๒} มาตรการควบคุม (ตามระเบียบกฎเกณฑ์ของภาครัฐ) บริหารเงิน โดยโปร่งใสกระจายอำนาจ^{๓๓}

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายมณฑิเตอร์ ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

ข้อ ๘. มีการกำหนดบทลงโทษ และให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบหรือไม่อย่างไร

แนวทางในการปฏิบัติกำหนดบทลงโทษอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการให้รางวัลอย่างชัดเจน^{๓๔} ค่าตอบแทนมาจากการกำหนดในผลงานเพื่อนำไปเชื่อมโยงกับการให้รางวัลส่วนบทลงโทษกับผู้กระทำผิดระเบียบ วินัย มีการกำหนดลงโทษ เช่น การตัดเงิน ลดขั้นตำแหน่งงาน^{๓๕} แนวทางการประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมเพื่อใช้กำหนดในส่วนบุคลากรที่กระทำผิดวินัย เน้นการมีส่วนร่วมทั้งในและนอกองค์กรให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ^{๓๖} การกำหนดกฎระเบียบการทำงานที่ชัดเจนหลักการสร้างความยุติธรรมในสังคมมีตัวชี้วัดผลการทำงานและมีการควบคุมผลสัมฤทธิ์^{๓๗} การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนและมีแนวทางการให้รางวัลกับผู้ปฏิบัติงานที่ดีน่าจะยกย่องค่าตอบแทนให้กับบุคลากรตามวิธีการปฏิบัติของหลักนิติธรรม^{๓๘}

ข้อ ๙. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลหรือไม่อย่างไร(๖ ประการ)

๙.๑ **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง คำนึงถึงความถูกต้อง ตามข้อบัญญัติ และกฎหมายในหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบ^{๓๙} การนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติเน้นตรงไปที่ผู้บริหารหรือผู้นาองค์กรนำไปใช้และไปปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้กับบุคลากร^{๔๐} มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อให้แก้ไขปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้และไปปฏิบัติหลักธรรมาภิบาล^{๔๑} คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมส่งเสริมสนับสนุนให้มีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ^{๔๒} คำนึงถึงด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในทุกๆ ด้าน^{๔๓}

^{๓๔}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๕}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๖}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๗}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๘}สัมภาษณ์ นายมณฑิเยร ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๙}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๐}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๑}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๒}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๓}สัมภาษณ์ นายมณฑิเยร ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

๙.๒ หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะ และสายงานพิจารณาเลื่อนขั้นให้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร^{๔๔} คำนึงถึงความถูกต้องที่เป็นธรรม ของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสรีภาพส่วนบุคคล^{๔๕} การบังคับให้เป็นตามกฎหมาย ข้อกำหนด ข้อบัญญัติ^{๔๖} การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมมีระเบียบวินัยอภัยยัดมั่นในความถูกต้องดีงาม^{๔๗}

๙.๓ หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ไม่แบ่งกลุ่มก้อนในการ ปฏิบัติ^{๔๘} ความถูกต้องที่เป็นธรรมของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสรีภาพส่วนบุคคล^{๔๙} จรรยาบรรณต่อ ตนเองต่อเพื่อนร่วมงานและต่อสังคมประกอบอาชีพที่สุจริต^{๕๐}

๙.๔ หลักความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการปฏิบัติงานระบบของส่วนข้อมูล ข่าวสาร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความถูกต้องตามกฎหมาย^{๕๑} การตัดสินใจและการปฏิบัติงานทุก ภาคส่วนโดยเฉพะภาครัฐปฏิบัติด้วยความโปร่งใส^{๕๒} ทุกภาคส่วนสามารถแสดงความคิดเห็นใช้สิทธิ ได้อย่างถูกต้องระบบของข้อมูลข่าวสารภาครัฐ^{๕๓}

^{๔๔}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลัก ธรรมาภิบาลเรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๕}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิน,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล เรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๖}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลัก ธรรมาภิบาลเรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๗}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักนิติธรรม

^{๔๘}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิน,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๔๙}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๕๐}สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ภาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๕๑}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิ บาลเรื่องหลักความโปร่งใส

^{๕๒}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักความโปร่งใส

^{๕๓}สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ภาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักความโปร่งใส

๙.๕ หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ร่วมเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน^{๕๔} การเปิดกัปดาห์โอกาสให้ผู้มีส่วนร่วม หรือส่วนเกี่ยวข้องเสนอความเห็นร่วมกันในการทำงานหรือการตัดสินใจในบางเรื่องบางประการ^{๕๕} สามารถตรวจสอบการทำงานได้รู้ขั้นตอนที่จะติดต่อกัน^{๕๖} การจัดวางระบบฟังความเห็นและรับเรื่องร้องทุกข์เสนอความเห็นในการตัดสินใจ^{๕๗}

๙.๖ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การกระตือรือร้นในการที่ไขหรือปรับสภาพกับปัญหาที่เกิดขึ้น^{๕๘} เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในบางเรื่องหรือกรณีนั้น ๆ^{๕๙} สำนึกในความรับผิดชอบต่อในหน้าที่ตนเองและต่อสังคมกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา^{๖๐} ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง^{๖๑}

๙.๗ หลักความคุ้มค่า หมายถึง การรักษาในด้านทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แบบสมบูรณ์ที่สุด^{๖๒} ความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่ามากที่สุด เช่น ทรัพยากร การณรงค์ให้เกิดความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า^{๖๓} การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด^{๖๔}

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๕} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธิโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๘} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธิโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๑} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

^{๖๓} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

^{๖๔} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

ข้อ ๑๐.ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการต่อต้านจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน รวมถึง มีการแสดงทัศนคติ และพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

การปฏิบัติงานหน่วยงานมีแผนสำรองในการปฏิบัติงานแสดงเป้าหมายที่ชัดเจนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลและไม่มีมีการต่อต้านจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน^{๖๕} ไม่มีเพราะเปิดโอกาสให้เสนอความเห็นใจในการตัดสินใจการเปิดฟังความคิดเห็นจากบุคลากรและหน่วยงาน^{๖๖} การวัดผลงานที่ชัดเจน ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรสนับสนุนการทำงานและการพัฒนาบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๖๗} ตระหนักในงานหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม^{๖๘} การแก้ไขตามสถานการณ์มีทิศทางเดียวกันภายใต้คุณภาพคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ และความยุติธรรม^{๖๙}

๔.๑.๓ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๐ คน (ผู้นำชุมชน ๕ คน และประชาชนในพื้นที่ ๕ คน)

ส่วนที่ ๑. ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ
ท่านคิดว่ามีประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

^{๖๕}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๖}สัมภาษณ์ นางจิรานั้นท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๗}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๘}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๙}สัมภาษณ์ นายมณฑิเยร ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ การบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ให้บริการต่อประชาชนได้ดีขึ้น รวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมถึงสนับสนุนให้ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการทำงานให้แก่หน่วยงาน^{๗๐} ด้วในส่วนความต้องการของประชาชนและบริการให้ตรงหรือสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงเป็นผู้ที่บริการสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม^{๗๑} ประชาชนนั้นมีทางเลือกในการรับการบริการมากขึ้น^{๗๒} ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจการทำงานได้^{๗๓} การแสดงรายละเอียดของงานให้ความชัดเจนกับหน้าที่รายละเอียดที่ทว่าต้องทำตอนไหนและเมื่อไหร่ โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน^{๗๔} สร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้กับประชาชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ^{๗๕} มีหลักการตัดสินใจ รวมถึงหลักของเหตุผลที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การ^{๗๖} ปัจจัยของความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ที่นี้คือ การตอบสนอง การจูงใจ และผลประโยชน์^{๗๗} สร้างความพึงพอใจและความประทับใจสอดคล้องกับความต้องการประชาชนมากที่สุด^{๗๘}

ส่วนที่ ๒. ประเด็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๗๐} สัมภาษณ์นายผจญ วงษ์ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๑} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๒} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การ ที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๓} สัมภาษณ์นางเอมอร หนูราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๔} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๕} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๖} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๗} สัมภาษณ์นายปุ๋ต แมตทก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๘} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดแสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘. ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

ข้อ ๑ : ท่านคิดว่านายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ตมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานอื่น หรือประชาชนหรือไม่อย่างไร

มีแนวทางการประเมินผลงานเพื่อนำเอาผลการทำงานไปเชื่อมโยงกับการให้รางวัลของบุคคลและหน่วยงาน^{๗๙} สนับสนุนให้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้นผ่อนคลายกฎระเบียบให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น^{๘๐} รับฟังความคิดเห็นของประชาชนดึงเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน^{๘๑} กระตุ้นหรือสร้างความรู้สึให้กับประชาชนมีสิทธิในการตัดสินใจ^{๘๒} คำนึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมให้กับประชาชน^{๘๓} รับเรื่องร้องทุกข์เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของประชาชน^{๘๔} การเปิดรับฟังความคิดเห็นให้ความสำคัญนำเสนอหลักการที่มีเหตุผล^{๘๕} สร้างความพึงพอใจบริการที่มีคุณภาพและรวดเร็วตัดความล่าช้าออกไปเพื่อความประทับใจให้กับประชาชน^{๘๖} กำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจนยึดเอากฎระเบียบข้อบังคับให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนรวมมากกว่าตนเอง^{๘๗}

คำถามข้อ ๒ : ท่านคิดว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าแม่ต หรือไม่อย่างไร

^{๗๙} สัมภาษณ์นายผจญ วังโน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๐} สัมภาษณ์นางฉัตรรัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๑} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๒} สัมภาษณ์นางอมอร หมู่ราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๓} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๔} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแม่ต หมู่ ๘.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๕} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแม่ต หมู่ ๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๖} สัมภาษณ์นายปืด แมตหก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแม่ต หมู่ ๙.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๗} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดเสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าแม่ต หมู่ ๘.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าแม่ต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

การตัดสินใจการทำงานประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาชนมากขึ้น ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต ^{๘๘} ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นอิสระในการตัดสินใจที่จะเลือก ^{๘๙} เปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็นการดำเนินงานมากขึ้น ^{๙๐} ความชัดเจนกับหน้าที่แสดงรายละเอียดของงานมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ^{๙๑} สร้างระบบความร่วมมือให้การตัดสินใจกับประชาชนแก่ชุมชนในการทำงานต่าง ๆ ^{๙๒} มีส่วนร่วมกำหนดมาตรฐานกระจายงานกับประชาชน ^{๙๓} สร้างความพึงพอใจความประทับใจให้กับประชาชนเปิดรับฟังความคิดเห็นที่มีผลต่อความสำเร็จ ^{๙๔} ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและรายละเอียดต้องทำตอนไหนและเมื่อไหร่ ^{๙๕} ยึดเอากฎระเบียบข้อบังคับให้การตัดสินใจกับประชาชนแก่ชุมชน ^{๙๖}

ข้อ ๓ : ท่านคิดว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต และบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึง การประหยัดน้ำ ไฟ หรือทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน หรือไม่อย่างไร

^{๘๘} สัมภาษณ์นายผจญ วังใน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๘๙} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๐} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๑} สัมภาษณ์นางเอมอร หมู่ราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๒} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจ การดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๓} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๔} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๕} สัมภาษณ์นายปู้ด แมตหก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๖} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดเสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมตและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟ หรือทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน มีเป้าหมายของการทำงานคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประหยัดทรัพยากร^{๙๗} หน่วยงานมีความรับผิดชอบคำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวม^{๙๘} แนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงเป้าหมายของการทำงานคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประหยัด^{๙๙} มีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๐๐} ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงานเน้นการประหยัดและคุ้มค่าที่สุด^{๑๐๑} ความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าทรัพยากรที่ใช้แนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๐๒}

๔.๑.๔ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ และประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคว่า การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ยังมีกลไกอื่นที่มีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การรวมตัวการเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะ การรับรู้ข่าวสาร เป็นต้น

ฉะนั้น การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

^{๙๗} สัมภาษณ์นายผจญ วังโน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๙๘} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๙๙} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

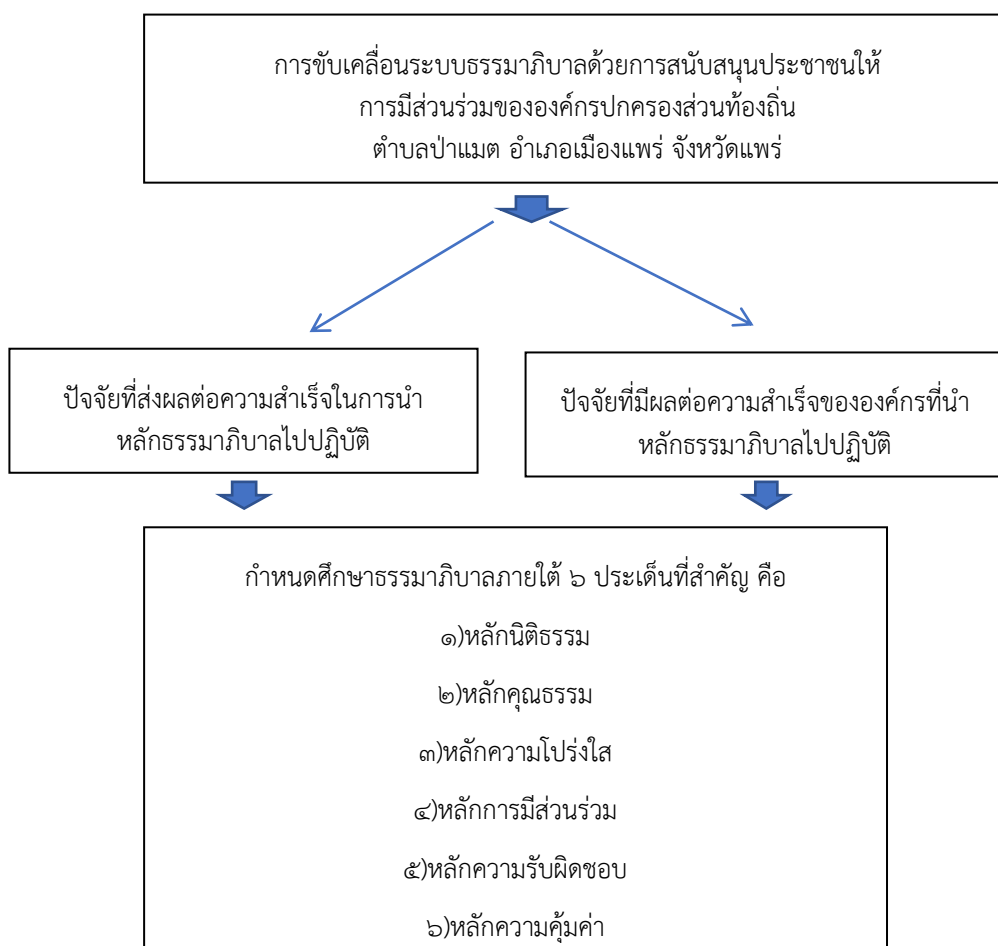
^{๑๐๐} สัมภาษณ์นางเอมอร หมูราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๑๐๑} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๑๐๒} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่” ต้องให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพราะเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนตามระบบประชาธิปไตย รวมไปถึงการรักษาสิทธิและให้ความรู้เรื่องหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการต่าง ๆ หรือตามช่องทางอื่น ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดไว้ ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืนสืบไป สามารถสรุปได้จากผลการวิจัย “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ “ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

๑.หลักนิติธรรม (Rule of Law)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษ และแนวทางการให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ในการลงโทษส่วนใหญ่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้าจะใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน หรือเรียกพบเป็นการส่วนตัวเพื่อสอบถามถึงสาเหตุของพฤติกรรมการทำงานที่บกพร่องของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุมาจากเรื่องใด พร้อมทั้งมีการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานนั้นด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้าและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติงานต่างมีความสนิทสนมกัน จึงปฏิบัติต่อกันเหมือนทุกคนคือ คนในครอบครัว อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้าแต่ละท่านต่างมีทัศนคติว่า ลูกน้องเปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของตน

๒.หลักคุณธรรม (Ethics)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต ในส่วนของการให้รางวัลนั้น ไม่ได้มีการตั้งกฎกติกา ไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรว่าหากปฏิบัติงานได้ในระดับดีเพียงใด จึงจะได้รางวัลเป็นเงิน เป็นใบประกาศนียบัตร ความดี ความขยัน แต่ถ้าหากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานท่านใดปฏิบัติงานในระดับดี ขยัน และเป็นที่รักของเพื่อนร่วมงานทางบุคลากรระดับหัวหน้า โดยเฉพาะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต จะมีการกล่าวชมเชยบุคลากรผู้ปฏิบัติงานนั้นในที่ประชุม และมีการพิจารณาเลื่อนขั้นให้ เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีความตั้งใจ ทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้เพื่อให้เขามีกำลังใจในการทำสิ่งดี ๆ ให้กับองค์กร

๓.หลักความโปร่งใส (Transparency)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต จากจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน เช่น การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติเรื่องของความพร้อมทางด้านทรัพยากร ด้านการเงินและบุคลากร รวมไปถึงความเพียงพอของข้อมูลข่าวสาร พบว่าทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงานไม่มีการขาดแคลน เพราะผู้บริหารให้ความเอาใจใส่ดูแลเรื่องนี้อยู่เสมอ อีกประเด็นหนึ่ง คือ การนำหลักธรรมาภิบาลไปประสบความสำเร็จ คือ การกำหนดบทลงโทษ และการให้รางวัลอย่างเป็นระบบ

๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต จากจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการมาภิบาลอย่างชัดเจน เช่น มีการจัดระเบียบให้การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าที่ฝ่ายต่าง ๆ การทำงานร่วมกันเป็นทีมเดียวกันรวมถึงปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อีกทั้ง การประสานงานกับหน่วยงานทางราชการ มีระบบการติดต่อสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว

๕. หลักความรับผิดชอบ (Accountability)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต จากจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า มีเหตุผลพ้องกันในเรื่องของการจัดการและทิศทางของการทำงานรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่มากขึ้น อีกทั้ง การมีส่วนร่วมเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น รวมถึงตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กร/หน่วยงานเป็นหลัก

๖. หลักความคุ้มค่า (Value for Money)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่าในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต จากจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า มีเหตุผลพ้องกันในเรื่องของการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด การรณรงค์ให้ประหยัดใช้ของใช้อย่างคุ้มค่า และการรักษา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จากแผนภาพทำให้ทราบว่า “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพราะเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาชุมชนตามระบบประชาธิปไตย ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติขององค์การเป็นหลัก ดังนั้น การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และสิทธิของประชาชน ดูแลพื้นที่ผู้คนและชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ทุกคนมีความสำคัญในการพัฒนาชุมชน มีเหตุผลพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ดีขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้สังคมองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชน อีกทั้งเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบ ต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจที่ทำให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ และปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวัง ในสิ่งที่ต้องการ

- (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
- (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
- (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
- (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความเสน่หา

กล่าวโดยสรุปว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ฉะนั้น การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคว่า การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน เพื่อให้ผู้แทนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนได้เข้าใจปัญหาและความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ยังมีกลไกอื่นที่มีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การรวมตัวการเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กรชุมชน หรือหมู่คณะ การรับรู้ข่าวสาร เป็นต้น รวมไปถึงการรักษาสิทธิและให้ความรู้เรื่องหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการขับเคลื่อนตามกระบวนการต่าง ๆ หรือตามช่องทางอื่น ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดไว้ ซึ่งหากประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืนต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมของการเมือง การปกครองท้องถิ่น สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในปัจจุบันจะพบว่า สาเหตุของการขาดระบบธรรมาภิบาลในสังคมไทย คือ การที่รัฐบาลไม่สามารถพัฒนา “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” “จริยธรรม” “ความซื่อสัตย์สุจริต” และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุผล” “รู้จักสิทธิ หน้าที่” และ “ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย” ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข อีกทั้งยังขาดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้าง “สมดุล” ในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ดังนั้น การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมของการเมือง การปกครองท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมของการเมือง การปกครองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชุมชนให้เจริญสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๕.๑ สรุปอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าเมต ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน

(๑) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบธรรมาภิบาล และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่เกี่ยวกับระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ คือ หลักธรรมาภิบาล(Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ

- ๑.หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- ๒.หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity)
- ๓.หลักความโปร่งใส (Transparency)
- ๔.หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
- ๕.หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- ๖.หลักความคุ้มค่า (Value of Money)

รวมถึงเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

๕.๒ สรุปผลการวิจัย

จากผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่๑. คือ เพื่อการศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวัง ในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
- (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
- (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
- (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความสนใจ

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้ คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นตอนเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ลักษณะที่ ๑ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การคิด
๒. การตัดสินใจ
๓. การวางแผน
๔. การลงมือปฏิบัติ

- ลักษณะที่ ๒ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดปัญหา
๒. การวางแผน
๓. การดำเนินงาน
๔. การประเมินผล
๕. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
๒. ตัดสินใจกำหนดความต้องการ
๓. ลำดับความสำคัญ
๔. วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานทรัพยากร
๕. ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน
๖. ประเมินผล

สาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่

๑. กระบวนการสร้างความทันสมัย
๒. การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างชนชั้นทางสังคม
๓. อิทธิพลของปัญญาชนและการคมนาคมสื่อสารแบบใหม่
๔. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมือง
๕. อิทธิพลของการศึกษา
๖. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวใน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของ

สังคมมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่า ทำอะไร ทำไม เพื่ออะไร ได้อะไร
๒. การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนในการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจร่วมกัน
๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันจากผลการดำเนินงาน

การพัฒนาชุมชน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ประเทศที่พัฒนาการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้วก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกๆระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง สำหรับประเทศไทยได้เปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการ ช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

๕.๒.๑ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ประเด็นเงื่อนไข/ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

ข้อ ๑. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมืองและกฎหมายหรือไม่อย่างไร

การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง ไม่เคยได้รับการสนับสนุน มีเพียงแต่การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเท่านั้น ส่วนในทางกฎหมาย เช่น นำเอาหลักการธรรมาภิบาลไปใช้ตรงกับหลักธรรมาภิบาลที่ได้บัญญัติขึ้นตามกฎหมาย การปฏิบัติเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบัญญัติ ด้านงบประมาณได้รับงบประมาณที่ค่อนข้างจะมากกว่าที่อื่น ๆ งบประมาณที่นำไปใช้ในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลไปใช้ด้านการพัฒนา นายยกเทศบาลตำบลป่าเมตให้ความดูแลเอาใจใส่เรื่องนี้อยู่เสมอ เพราะจะเตรียมการให้เรียบร้อยเพื่อการพัฒนาได้

^๑สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

เกิดประโยชน์สูงสุด^๒ การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานมีแหล่งมาอย่างชัดเจน มีการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจอย่างชัดเจน รวมถึงมีแนวทางการประยุกต์โดยใช้หลักนิติธรรม^๓ การบริหารต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม ตามหลักการและเหตุผลเพราะการตัดสินใจที่ไม่อาจจะไม่ได้ผลที่ดีที่สุด แต่ทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดและมีความเป็นไปได้ เรื่องการตัดสินใจอยู่ภายใต้ค่านิยม วัฒนธรรม และทัศนคติของผู้บริหารของผู้บริหารเรื่องของอำนาจ คือ แหล่งที่มาและรักษาให้การเมืองและการบริหารคงอยู่ของการเมืองและการบริหารมีแหล่งที่มาของอำนาจที่เดียวกัน ทั้งนี้เพราะอำนาจมาจากการยอมรับของประชาชน^๔ แนวทางการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในความรู้ด้านการประเมินบุคลากรประเมินคุณภาพผู้ปฏิบัติงาน เพื่อการนำมาปรับใช้กับการประเมินคุณภาพบุคลากรผู้ปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม^๕

ข้อ ๒. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

ทรัพยากรไม่มีส่วนขาดแคลนเพราะได้รับการสนับสนุน เช่น วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในสำนักงานได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ และมีความครบพร้อมเพียงในการปฏิบัติงาน^๖ ความพร้อมด้านทรัพยากร ในส่วนของงบประมาณ ตัวบุคลากรที่ปฏิบัติงานงบประมาณที่ได้จากส่วนกลางระบุได้อย่างชัดเจนว่าจะสามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติในทุก ๆ ด้าน เช่น แผ่นพับ สปอร์ตโฆษณา เป็นต้น^๗ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น หน่วยงานมีแนวทางการประหยัดในการใช้ทรัพยากรได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้ง มีการรักษา การพัฒนาด้านทรัพยากรให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืน^๘ การบริหารจะประสบผลสำเร็จจริงขึ้นแล้วนั้นอยู่กับผู้บริหารมากกว่า ซึ่งไม่มีหลักการใดมากแต่ตัดสินใจได้ดี

^๒สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถื่น, นักวิชาการการคลัง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๓สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๔สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๕สัมภาษณ์ นายมณฑิเตอร์ ธาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมาย

^๖สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^๗สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถื่น, นักวิชาการการคลัง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^๘สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

เพียงพอมากแล้ว เหตุเพราะหน้าที่ของผู้บริหารคือ การตัดสินใจ^๙ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นจัดหาแนวทางวิธีการในการจัดการในความต้องการของประชาชน เพื่อสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานทางด้านสังคม^{๑๐}

ข้อ ๓. มีการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอหรือไม่อย่างไร

การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในที่นี้คือ การจัดทำประชาคมเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนในหมู่บ้าน และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านการวางแผนพัฒนาองค์การ^{๑๑} การสืบหาทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ คือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการสอบถามโดยตรงจากชาวบ้าน หรือจากสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต “ข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน” โดยการทำขอหนังสือจากทางอำเภอ ทางจังหวัด เพื่อการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ^{๑๒} การปฏิบัติงานบุคลากรผู้ปฏิบัติงานว่ามีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง^{๑๓} โครงสร้างที่มีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ไม่ยึดติดกับสายการบังคับบัญชา และผู้นำมีความยืดหยุ่นการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งนโยบายของหน่วยงานมีผลต่อการทำงาน รวมถึง แรงจูงใจในการทำงานของคนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงิน แต่ขึ้นอยู่กับความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกที่ได้จากการยอมรับ^{๑๔} การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ นำเอาหลักนิติธรรม “การออกข้อบังคับและคำสั่ง” คำนี้ถึงประชาชนเป็นหลัก โดยการนำเอาเกณฑ์หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการออกข้อบังคับและปฏิบัติคำสั่งภายใต้รัฐธรรมนูญ^{๑๕}

ข้อ ๔. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนหรือไม่อย่างไร

^๙ สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิน, นักวิชาการการคลัง. การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๔} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. การควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน ในบางครั้งถูกแทรกแซงจากหน่วยงานระดับอำเภอโดยการออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรให้จัดหาส่วนงบประมาณอุดหนุนแทน^{๑๖} การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ไม่มีการแทรกแซงการทำงาน เพราะการมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๑๗} เพราะมีการสนับสนุนให้มีการนำเอาเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน รวมถึงความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๑๘} ส่วนใหญ่จะถูกแทรกแซงจากฝ่ายทางการเมือง การบริหารงานในระบบราชการไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากการเมืองได้ เพราะในการบริหารงานภาครัฐจะมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุผลคือ ต้องตองสนองนโยบายของฝ่ายทางการเมือง^{๑๙} เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ อีกทั้งวิธีการในการจัดการตรงความต้องการของประชาชน มีความสอดคล้องกับความต้องการพื้นฐานทางด้านสังคม โดยนำเอาเกณฑ์จากหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการออกข้อบังคับ^{๒๐}

ข้อ ๕. ผู้บริหารของท่านมีภาวะผู้นำหรือไม่อย่างไร

ผู้บริหารมีภาวะผู้นำมีลักษณะการพูดโน้มน้าวใจให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติงาน เข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ^{๒๑} มีกรอบมาตรฐานในการทำงานเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร^{๒๒} เทคนิคการเพิ่มพูนของอำนาจต่อการบริหารจัดการในองค์กร สร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างโครงสร้างที่เป็นแบบทางการและโครงสร้างที่ไม่เป็นทางการ สร้างความสมดุลระหว่างอำนาจที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ^{๒๓} มีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานได้อย่างความเชื่อใจและเชื่อมั่น^{๒๔}

^{๑๖} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถีน, นักวิชาการการคลัง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางจिरานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธิาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ การแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบน

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถีน, นักวิชาการการคลัง. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางจिरานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายมณฑิร ธิาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. ภาวะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อ ๖. ผู้บริหารของท่านเป็นผู้บริหารที่ให้การยอมรับ และสนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

ผู้บริหารเป็นที่ให้การยอมรับและสนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ในที่นี้คือการคำนึง ถึงประสิทธิภาพที่เกิดจากการปฏิบัติงาน มีการวางแผนงานอย่างรัดกุม และมีการปฏิบัติงานที่เข้มงวดปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี^{๒๕} กำหนดการปฏิบัติงานไปวัดผลได้ชัดเจนแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงาน^{๒๖} เน้นการสร้างบรรทัดฐานทางจิตใจ การมีจิตสำนึกในการควบคุมตนเองเน้นการบริหารต้องมีทิศทางเดียวกันเพื่อให้ทำงานมีคุณภาพ^{๒๗} ให้ความสำคัญกับบุคลากรทั้งในระดับบน สู่ ระดับล่าง ไม่แบ่งชั้นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน วางตัวเป็นกลางการสร้างระบบความร่วมมือร่วมกัน เพื่อเกิดความสมดุลระหว่างกัน^{๒๘} สร้างความยุติธรรมในการให้บริการสาธารณะไม่เน้นประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อความยุติธรรมในสังคม^{๒๙}

ข้อ ๗. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ หน่วยงานของท่านมีงบประมาณ และบุคลากรอย่างเพียงพอหรือไม่อย่างไร

ความพร้อมทางด้านทรัพยากร ด้านการเงิน และบุคลากรรวมถึงความเพียงพอของข้อมูลข่าวสารมีเพียงพอการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ^{๓๐} สนับสนุนพัฒนาบุคลากรต่อเนื่องตลอดเวลาการสร้างระบบสนับสนุนด้านการพัฒนาบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหน่วยงาน^{๓๑} การพัฒนาด้านเทคโนโลยีปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการทำงานที่ทำให้เกิดความรวดเร็วการติดต่องานของระบบราชการ เช่น E-Card บางกรณีตัดความล่าช้าออกไปคล่องตัวในการทำงาน^{๓๒} มาตรการควบคุม (ตามระเบียบกฎเกณฑ์ของภาครัฐ) บริหารเงิน โดยโปร่งใสกระจายอำนาจ^{๓๓}

^{๒๕} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๖} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายมณฑิเยธ ฤาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.สนับสนุนการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.งบประมาณ และบุคลากรการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในหน่วยงาน

ข้อ ๘. มีการกำหนดบทลงโทษ และให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบหรือไม่อย่างไร

แนวทางในการปฏิบัติกำหนดบทลงโทษอย่างเป็นระบบ มีแนวทางการให้รางวัลอย่างชัดเจน^{๓๔} ค่าตอบแทนมาจากการกำหนดในผลงานเพื่อนำไปเชื่อมโยงกับการให้รางวัลส่วนบทลงโทษกับผู้กระทำผิดระเบียบ วินัย มีการกำหนดลงโทษ เช่น การตัดเงิน ลดขั้นตำแหน่งงาน^{๓๕} แนวทางการประยุกต์ใช้หลักคุณธรรมเพื่อใช้กำหนดในส่วนบุคลากรที่กระทำผิดวินัย เน้นการมีส่วนร่วมทั้งในและนอกองค์กรให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ^{๓๖} การกำหนดกฎระเบียบการทำงานที่ชัดเจนหลักการสร้างความยุติธรรมในสังคมมีตัวชี้วัดผลการทำงานและมีการควบคุมผลสัมฤทธิ์^{๓๗} การกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนและมีแนวทางการให้รางวัลกับผู้ปฏิบัติงานที่ดีน่าจะยกย่องค่าตอบแทนให้กับบุคลากรตามวิธีการปฏิบัติของหลักนิติธรรม^{๓๘}

ข้อ ๙. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลหรือไม่อย่างไร(๖ ประการ)

๙.๑ **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง คำนึงถึงความถูกต้อง ตามข้อบัญญัติ และกฎหมายในหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบ^{๓๙} การนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติเน้นตรงไปที่ผู้บริหารหรือผู้นาองค์กรนำไปใช้และไปปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้กับบุคลากร^{๔๐} มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อให้แก้ไขปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปใช้และไปปฏิบัติหลักธรรมาภิบาล^{๔๑} คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมส่งเสริมสนับสนุนให้มีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ^{๔๒} คำนึงถึงด้านคุณธรรม จริยธรรมเรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในทุกๆ ด้าน^{๔๓}

^{๓๔}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๕}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๖}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๗}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๘}สัมภาษณ์ นายมณฑิเยธ ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.กำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบธรรมาภิบาล

^{๓๙}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๐}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ตะถิ่น,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๑}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๒}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

^{๔๓}สัมภาษณ์ นายมณฑิเยธ ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล

๙.๒ หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะ และสายงานพิจารณาเลื่อนขั้นให้ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่บุคลากร^{๔๔} คำนึงถึงความถูกต้องที่เป็นธรรม ของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสรีภาพส่วนบุคคล^{๔๕} การบังคับให้เป็นตามกฎหมาย ข้อกำหนด ข้อบัญญัติ^{๔๖} การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมมีระเบียบวินัยอภัยดีมั่นในความถูกต้องดีงาม^{๔๗}

๙.๓ หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน ไม่แบ่งกลุ่มก้อนในการ ปฏิบัติ^{๔๘} ความถูกต้องที่เป็นธรรมของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสรีภาพส่วนบุคคล^{๔๙} จรรยาบรรณต่อ ตนเองต่อเพื่อนร่วมงานและต่อสังคมประกอบอาชีพที่สุจริต^{๕๐}

๙.๔ หลักความโปร่งใส หมายถึง การตัดสินใจและการปฏิบัติงานระบบของส่วนข้อมูล ข่าวสาร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ความถูกต้องตามกฎหมาย^{๕๑} การตัดสินใจและการปฏิบัติงานทุก ภาคส่วนโดยเฉพะภาครัฐปฏิบัติด้วยความโปร่งใส^{๕๒} ทุกภาคส่วนสามารถแสดงความคิดเห็นใช้สิทธิ ได้อย่างถูกต้องระบบของข้อมูลข่าวสารภาครัฐ^{๕๓}

^{๔๔}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลัก ธรรมาภิบาลเรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๕}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิน,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล เรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๖}สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลัก ธรรมาภิบาลเรื่องหลักนิติธรรม

^{๔๗}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักนิติธรรม

^{๔๘}สัมภาษณ์ นางศิริขวัญ ต๊ะถิน,นักวิชาการการคลัง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๔๙}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๕๐}สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักคุณธรรม

^{๕๑}สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิ บาลเรื่องหลักความโปร่งใส

^{๕๒}สัมภาษณ์ นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักความโปร่งใส

^{๕๓}สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธาโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่อง หลักความโปร่งใส

๙.๕ หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ร่วมเสนอความเห็นต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน^{๕๔} การเปิดกบดานโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วม หรือส่วนเกี่ยวข้องเสนอความเห็นร่วมกันในการทำงานหรือการตัดสินใจในบางเรื่องบางประการ^{๕๕} สามารถตรวจสอบการทำงานได้รู้ขั้นตอนที่จะติดต่อกัน^{๕๖} การจัดวางระบบฟังความเห็นและรับเรื่องร้องทุกข์เสนอความเห็นในการตัดสินใจ^{๕๗}

๙.๖ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การกระตือรือร้นในการที่ไขหรือปรับสภาพกับปัญหาที่เกิดขึ้น^{๕๘} เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในบางเรื่องหรือกรณีนั้น ๆ^{๕๙} สำนึกในความรับผิดชอบต่อในหน้าที่ตนเองและต่อสังคมกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา^{๖๐} ความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง^{๖๑}

๙.๗ หลักความคุ้มค่า หมายถึง การรักษาในด้านทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แบบสมบูรณ์ที่สุด^{๖๒} ความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่ามากที่สุด เช่น ทรัพยากร การณรงค์ให้เกิดความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า^{๖๓} การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด^{๖๔}

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๕} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธิโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักการมีส่วนร่วม

^{๕๘} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธิโถม,ผู้อำนวยการกองช่าง.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๑} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความรับผิดชอบ

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร,นักวิเคราะห์นโยบายและแผน.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

^{๖๓} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล,เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

^{๖๔} สัมภาษณ์ นางจิราพันธ์ วงศ์อินทร์,นักทรัพยากรบุคคล.ความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลเรื่องหลักความคุ้มค่า

ข้อ ๑๐. ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการต่อต้านจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน รวมถึง มีการแสดงทัศนคติ และพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

การปฏิบัติงานหน่วยงานมีแผนสำรองในการปฏิบัติงานแสดงเป้าหมายที่ชัดเจนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติสอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลและไม่มีมีการต่อต้านจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน^{๖๕} ไม่มีเพราะเปิดโอกาสให้เสนอความเห็นใจในการตัดสินใจการเปิดฟังความคิดเห็นจากบุคลากรและหน่วยงาน^{๖๖} การวัดผลงานที่ชัดเจน ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรสนับสนุนการทำงานและการพัฒนาบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง^{๖๗} ตระหนักในงานหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม^{๖๘} การแก้ไขตามสถานการณ์มีทิศทางเดียวกันภายใต้คุณภาพคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ และความยุติธรรม^{๖๙}

๕.๒.๒ การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๐ คน (ผู้นำชุมชน ๕ คน และประชาชนในพื้นที่ ๕ คน)

ส่วนที่ ๑. ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ท่านคิดว่ามีประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่

^{๖๕} สัมภาษณ์ นางสาวสุพิชา สิทธิพร, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน. หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๖} สัมภาษณ์ นางจिरานันท์ วงศ์อินทร์, นักทรัพยากรบุคคล. หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๗} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๘} สัมภาษณ์ นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล, เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์. หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายมณฑิธร ธิาโถม, ผู้อำนวยการกองช่าง. หลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้แก่ การบริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ให้บริการต่อประชาชนได้ดีขึ้น รวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมถึงสนับสนุนให้ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการทำงานให้แก่หน่วยงาน^{๗๐} ด้วในส่วนความต้องการของประชาชนและบริการให้ตรงหรือสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงเป็นผู้ที่บริการสาธารณะและเสียสละเพื่อส่วนรวม^{๗๑} ประชาชนนั้นมีทางเลือกในการรับการบริการมากขึ้น^{๗๒} ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจการทำงานได้^{๗๓} การแสดงรายละเอียดของงานให้ความชัดเจนกับหน้าที่รายละเอียดที่ว่าต้องทำอะไรและเมื่อไหร่ โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน^{๗๔} สร้างความพึงพอใจและความประทับใจให้กับประชาชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ^{๗๕} มีหลักการตัดสินใจ รวมถึงหลักของเหตุผลที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การ^{๗๖} ปัจจัยของความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ที่นี้คือ การตอบสนอง การจูงใจ และผลประโยชน์^{๗๗} สร้างความพึงพอใจและความประทับใจสอดคล้องกับความต้องการประชาชนมากที่สุด^{๗๘}

^{๗๐} สัมภาษณ์นายผจญ วังใน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๑} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๒} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การ ที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๓} สัมภาษณ์นางเอมอร หมูราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๔} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๕} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๖} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๗} สัมภาษณ์นายปุ๋ต แมตทก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙.ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

^{๗๘} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดเสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘. ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

ส่วนที่ ๒. ประเด็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ข้อ ๑ : ท่านคิดว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมตมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานอื่น หรือประชาชนหรือไม่อย่างไร

มีแนวทางการประเมินผลงานเพื่อนำเอาผลการทำงานไปเชื่อมโยงกับการให้รางวัลของบุคคลและหน่วยงาน^{๗๙} สนับสนุนให้มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้นผ่อนคลายกฎระเบียบให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้น^{๘๐} รับฟังความคิดเห็นของประชาชนตั้งเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน^{๘๑} กระตุ้นหรือสร้างความรู้สึกร่วมให้กับประชาชนมีสิทธิในการตัดสินใจ^{๘๒} คำนึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรมให้กับประชาชน^{๘๓} รับเรื่องร้องทุกข์เคารพในความเห็นที่แตกต่างของประชาชน^{๘๔} การเปิดรับฟังความคิดเห็นให้ความสำคัญนำเสนอหลักการที่มีเหตุผล^{๘๕} สร้างความพึงพอใจบริการที่มีคุณภาพและรวดเร็วตัดความล่าช้าออกไปเพื่อความประทับใจให้กับประชาชน^{๘๖} กำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจนยึดเอากฎระเบียบข้อบังคับให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนรวมมากกว่าตนเอง^{๘๗}

^{๗๙} สัมภาษณ์นายผจญ วังโน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๐} สัมภาษณ์นางฉัตรรัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๑} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๒} สัมภาษณ์นางเอมอร หมู่ราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๓} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๔} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๕} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๖} สัมภาษณ์นายปืด เมตหก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

^{๘๗} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดเสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ข้อ ๒ : ท่านคิดว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต หรือไม่อย่างไร

การตัดสินใจการทำงานประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาชนมากขึ้น ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต^{๘๘} ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้นอิสระในการตัดสินใจที่จะเลือก^{๘๙} เปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็นการดำเนินงานมากขึ้น^{๙๐} ความชัดเจนกับหน้าที่แสดงรายละเอียดของงานมีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน^{๙๑} สร้างระบบความร่วมมือให้การตัดสินใจกับประชาชนแก่ชุมชนในการทำงานต่าง ๆ^{๙๒} มีส่วนร่วมกำหนดมาตรฐานกระจายงานกับประชาชน^{๙๓} สร้างความพึงพอใจความประทับใจให้กับประชาชนเปิดรับฟังความคิดเห็นที่มีผลต่อความสำเร็จ^{๙๔} ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานและรายละเอียดต้องทำตอนไหนและเมื่อไหร่^{๙๕} ยึดเอากฎระเบียบข้อบังคับให้การตัดสินใจกับประชาชนแก่ชุมชน^{๙๖}

^{๘๘} สัมภาษณ์นายผจญ วังใน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๘๙} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๐} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๑} สัมภาษณ์นางเอมอร หมู่ราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๒} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจ การดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๓} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๔} สัมภาษณ์นางสมพงษ์ เวียงเงิน ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๕} สัมภาษณ์นายปู้ด แมตหก ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

^{๙๖} สัมภาษณ์นายอุทัย สุดเสนห์ ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.ประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของเทศบาลตำบลป่าเมต

ข้อ ๓ : ท่านคิดว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต และบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน มีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึง การประหยัดน้ำ ไฟ หรือทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน หรือไม่อย่างไร

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมตและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟ หรือทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน มีเป้าหมายของการทำงานคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประหยัดทรัพยากร^{๙๗} หน่วยงานมีความรับผิดชอบคำนึงผลประโยชน์ของส่วนรวม^{๙๘} แนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงเป้าหมายของการทำงานคำนึงถึงหลักความคุ้มค่าและประหยัด^{๙๙} มีแนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๐๐} ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงานเน้นการประหยัดและคุ้มค่าที่สุด^{๑๐๑} ความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าทรัพยากรที่ใช้แนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึงการประหยัดน้ำ ไฟเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๐๒}

๕.๓ อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่” การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยการร่วมทำ ร่วมกำกับดูแล และร่วมตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร การปกครองระบอบประชาธิปไตยบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม กระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ **อัญธิษฐา อักษรศรี** ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ ทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อตอบสนองประชาชนในประเทศทั้งในด้าน

^{๙๗} สัมภาษณ์นายผจญ วังโน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๙๘} สัมภาษณ์นางธิดารัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๙๙} สัมภาษณ์นางสำเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๙.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๑๐๐} สัมภาษณ์นางเอมอร หมู่ราษฎร์ อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๗.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๑๐๑} สัมภาษณ์นางไพริน ชัดสี อาสาสมัคร(อสม.) หมู่ ๕.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟ ทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

^{๑๐๒} สัมภาษณ์นางวิภาดา เวียงนาค ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘.แนวทางการปฏิบัติ การประหยัดน้ำ ไฟทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงาน

เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ ไม่ใช่เป็นแบบปลุกเร้าหรือแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมือง ระบอบการเมืองเป็นระบอบประชาธิปไตยประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ถ้าการปกครองแบบเผด็จการประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และจะเป็นไปในรูปของการมีส่วนร่วม โดยการปลุกเร้าระดมเพื่อสนับสนุนรัฐบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองถือเป็นบริบทที่สำคัญยิ่งในการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นการสะท้อนอำนาจประชาธิปไตยที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน ที่ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงต้องมีหลักทศพิธราชธรรมในการบริหารการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการใช้หลักทศพิธราชธรรมเพื่อลดความขัดแย้งเพื่อเพิ่มความสงบและความสามัคคี^{๑๐๓} **สาธิต กฤตลักษณ์** ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นตัวชี้วัดทางรัฐศาสตร์ที่สำคัญบ่งบอกให้ทราบถึงความใส่ใจความสนใจทางการเมืองของประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักการธรรมาภิบาลกับการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยได้เลือกเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ศึกษา ด้วยเหตุผลจากการที่เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดได้รับรางวัลระดับประเทศมากมาย อาทิ รางวัลบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี รางวัลพระปกเกล้าทองคำ รางวัลท้องถิ่นต้นแบบที่มีความโปร่งใสจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นั้นย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาล ต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการปกครองท้องถิ่นและที่สำคัญการความร่วมมือ จากการลงพื้นที่พบว่า ประชาชนให้ความสนใจด้านการเมือง มีการพูดคุยสนทนากัน รับฟังข่าวสารทางการเมืองตามสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ แต่การร้องทุกข์ร้องเรียน การร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาล พบว่า มีส่วนน้อย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการวิจัยความสัมพันธ์ของประชาชนด้านเพศ อายุ การศึกษาและอาชีพ จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ การศึกษารังนี้ใช้วิธีการศึกษาทางเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจด้วยการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน ๓๐๐ คน^{๑๐๔} **สากล พรหมสถิต และนพดล อีระวงศ์ภิญโญ** ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นเครื่องมือและจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ ในฐานะเครื่องมือการมีส่วนร่วมของ

^{๑๐๓} อัญชิษฐา อักษรศรี, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม”, วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒), หน้า ๑๖๑-๑๗๗

^{๑๐๔} สาธิต กฤตลักษณ์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล”, วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑), หน้า ๑๖๖-๑๗๔.

ประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยการร่วมทำ
 ร่วมกำกับดูแล และร่วมตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น
 การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นกลไกในการแสดงการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็น
 การป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม ส่วนในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมาย การมีส่วนร่วม
 ของประชาชน เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในแง่ของการมีทักษะความรู้ความชำนาญ และ
 ประสบการณ์ในการรับผิดชอบดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความ
 เข้มแข็งอย่างยั่งยืนในที่สุด ส่วนร่วมทางการเมืองว่า คือ การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจ
 ไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไรเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะ
 เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย เพื่อผลในการ
 ที่จะมียุทธพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง
 ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 กระบวนการและขั้นตอนการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง
 และการมีส่วนร่วมของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย^{๑๐๕} **สิงห์คา มณีจันสุข** ศึกษาเรื่อง “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของประชาชน” ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 เพื่อให้ได้รับทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา
 ระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งสิทธิและภาระหน้าที่ของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
 ตามช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดไว้ ซึ่งหาก
 ประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วม
 ทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน
 บทควมวิชาการนี้มุ่งศึกษา ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมทางการเมือง
 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๐๖}

^{๑๐๕} สากล พรหมสถิต และนพดล ธีระวงศ์ภิญโญ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง”,
 งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ “รัฐประศาสนศาสตร์ไทย ๔.๐ : ประชากร
 นวัตกรรม และความท้าทาย, หน้า ๔๒-๕๗.

^{๑๐๖} สิงห์คา มณีจันสุข, “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”,
 วารสารวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑), หน้า ๑๐๙-๑๑๘.

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑) ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการออกกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ในส่วนของ การให้รางวัล และการลงโทษบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบร่วมกัน ถึงสาเหตุในการได้รับรางวัล หรือการถูกลงโทษ อันเป็นผลให้เกิดความรู้สึกว่ามีการพิจารณาให้รางวัล หรือมีการตัดสินลงโทษอย่างไม่เป็นธรรมลดลง

๒) ผลการวิจัยพบว่า เพิ่มช่องทางในการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติงานโดยผ่านทาง การจัดกล่องรับความคิดเห็นทั้งในหมู่บ้านและในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาจากประชาชนเพิ่มเติม ความคิดเห็นที่ประชาชนได้ส่งมา และในกรณีที่มีข้อท้วงติง หรือมีการให้คำแนะนำจากประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการเสนอ แนวทางการแก้ไข หรือแนวทางการปฏิบัติที่จะดำเนินการต่อไป

๓) ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติให้กับบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็น การศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งเป็น การสร้างขวัญและกำลังใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในระดับ ท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ประชาชน หรือชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่จะดำเนินการต่อไป

๒. ควรวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาศัยหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางปฏิบัติ

๓. ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนำหลัก ธรรมาภิบาลไปปฏิบัติให้กับบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการศึกษาถึงแนวทางการ ปฏิบัติ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

๑.๑ ข้อมูลวิทยุภูมิ

๑.๑.๑ หนังสือ

- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๐.
- จันทนา สุทธิจारी. **การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินติ้ง, ๒๕๔๔.
- เชาวนะ ไตรมาศ. **การเลือกตั้งแบบใหม่ ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายการศึกษา, ๒๕๔๒.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์. **จิตวิทยาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- ถวิลวดี บุรีกุล. **การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. **กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**. ขอนแก่น: โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขสุภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ๒๕๔๓.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗.
- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. เชียงใหม่: บริษัทประชากรธุรกิจ, ๒๕๕๘.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. **ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส, ๒๕๒๕.
- วรทิพย์ มีมาก และคณะ. **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**. กรุงเทพมหานคร: รำไทยเพรส, ๒๕๔๗.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๔.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุณ. **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๑.

สิทธิพันธ์ พุทธหนู. **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคาแหง, ๒๕๔๑.

สุจิต บุญบงการ. **การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

สุวิมล ติรกานันท์. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

อคิน ระพีพัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข, ๒๕๔๗.

อรรถัย กักพล. **การบริหารปกครองสาธารณะ: การบริหารรัฐกิจในศตวรรษที่ ๒๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, ๒๕๕๖.

_____ . **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๒.

อรพินท์ สฟโซคชัย. **หลักการสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๑.

๑.๑.๒ บทความ

คงฤทธิ กุลวงษ์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**. ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑), หน้า ๑๐๙-๑๒๓.

ฐานิตา เฉลิมช่วง และดร.อัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา”. **วารสารชุมชนวิจัย**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙), หน้า ๘๒-๘๙.

เทอดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวารารณ เทพสัมฤทธิ์พร. “ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**. ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐), หน้า ๓๗-๕๔.

เปรมศักดิ์ แก้วมรกฏ. “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นในสังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษาอำเภเทพา จังหวัดสงขลา”. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**. ปีที่ ๑๒ ฉบับพิเศษ (เดือนตุลาคม), หน้า ๒๑๗-๒๒๕.

มาสสิริ พงษ์ศิริ และพ่ายพะยอมยนต์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลนครนนทบุรี”. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙), หน้า ๑๑๓-๑๒๕.

สากล พรหมสถิต และนพดล ธีระวงศ์ภิญโญ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง”. **งานประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๑ “รัฐประศาสนศาสตร์ ไทย ๔.๐ : ประชากร รัฐ นวัตกรรม และความท้าทาย**, หน้า ๔๒-๕๗.

สาธิต กฤตลักษณ์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล”. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑), หน้า ๑๖๖-๑๗๔.

สิงห์คำ มณีจันสุข. “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๑), หน้า ๑๐๙-๑๑๘.

สิงห์คำ มณีจันสุข. “ประชาธิปไตยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”. **วารสารวิจัยวิชาการ**. ๑(๒), ๑๐๙-๑๒๐.๑(๒), 109-120.

อรุณ ชัยนหา. “จากการปรับทัศนคติสู่วิกฤตการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”. **วารสารร่วมพฤษ มหวิทยาลัยเอกริก**. ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙), หน้า ๑๔๖-๑๖๒.

อัญธิษฐา อักษรศรี. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยใช้หลักทศพิธราชธรรม”. **วารสารวิจัยวิชาการ**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒), หน้า ๑๖๑-๑๗๗

๑.๑.๓ รายงานการวิจัย

กฤษณากรณียุงทอง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว”. **รายงานการวิจัย**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕.

ณัญญาณี บุญทองคำ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”. **รายงานการวิจัย**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕.

ดร.บุศรา โพธิสุข. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๕๕๘.

๑.๑.๔ วิทยานิพนธ์/การศึกษอิสระ

จิรวรรณ อินทรีย์สังวร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพร่ อำเภอมแม่ลาว จังหวัดเชียงราย”. **การศึกษอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๒.

ชนิกา พันล้อม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอมแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”. **การศึกษอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

ณรงค์ ปิติบุญญพัฒน์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันตันทันหม้อ อำเภอมาย จังหวัดเชียงใหม่”. **การศึกษอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.

นุกูล วัฒนากกร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

ประสิทธิ์ สินธูหทัย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี”. **การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ยุธนา แดงนุ้ย. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล”. **ภาคินิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑.

สัมพันธ์ ใจกว้าง. “การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย”. **การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๔.

อดิสรณ์ ชัดสีใส. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”. **การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

เอกวิทย์ นวเศรษฐ. “การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนผังชุมชน: กรณีศึกษาโพธิ์โมสต์ และชุมชนทรัพย์สินพัฒนา. **การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.

๑.๑.๕ สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นางสาวยุพา ดวงมณี, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายมารุต กันวันนะ, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายดา สายยี่ด, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวไพพรรณ อินทวิชัย, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวมยุรี กันวันนะ, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวอัญชิสสา แพงคำ, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายสรรเพ็ชร แพงคำ, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางโสภา ดุชนีวงศ์, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นางสาวลัดดาวัลย์ ประทีปจิตติ, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

สัมภาษณ์ นายอนุสรณ์ แสงกล้า, ประชาชนในชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่, เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒.

๑.๑.๖ สื่อออนไลน์

วัชรวิไล ไซยสาร. “พัฒนาการที่ส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน”. <http://www.parliament.go.th/ewtadmin/-ewt/parliament_parcy/ewt_news.php?nid=16001&filename=index>. ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕”, <http://opdc.go.th//special.php?spc_id=2&content_id=2549>. ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒.

อรพรรณ นาคมหาชลสินธุ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน”. <www.opdc.go.th/conrent.php>, หน้า ๑๙. ๒๐ เมษายน ๒๕๖๒.

๒. ภาษาอังกฤษ :

๒.๑ SECONDARY SOURCES:

๒.๑.๑ Books

Verba, S. Nie, N., & Kim J. **Participation in political equality: A seven-nation comparison**. London: Cambridge University Press, 1978.

Myron Wiener, “Political Participation: Crisis of the Political Process”. in **Crisis on Sequences in Political Development**. Princeton: Princeton University, 1971.

Barber J. David. **Citizen Politics**. Chicago: Markham, 1972.

James R. Townsend. **Political Participation in Communist China**. Berkley and Los Angeles : University of California Press, 1967.

Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell. **Comparative Political Today**. Boston: Little Brown and Company, 1976.

ester W. Milbrath. **Aspects of Political Development**. Boston: Little, Brown, 1971.

Lester W. Milbrath. **Political participation; how and why do people get involved in politics?**. Chicago: Rand McNally political science series, 1965.

Angus Campbell. **Political efficacy: In Measure of Political Attitudes, The Institute for Social Research**. New York: Knopt, 1968.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
บทความวิจัย

การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน
 ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

Driving the good governance system by encouraging people to
 participate in local administration organizations, Pa Mat Sub-district,
 Mueang Phrae District, Phrae Province

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ได้แก่ (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพันความสนใจ ปัจจัยที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การเมือง ,ค่านิยม,ความเชื่อ

๑. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลง การปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา โครงสร้างระบอบการเมืองของประเทศไทย ได้เน้นความเป็นประชาธิปไตยแบบให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันจึงมีความตื่นตัวค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ภาคประชาชนที่ต้องการเห็นการเมืองและสังคมเกิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากขึ้น และสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเท่าเทียม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาลรวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน โดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมืองหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของสังคมไทย คือ องค์การบริหารส่วนตำบล เพราะมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและมีหน้าที่ต้องทำกิจการในเขตตำบล เพื่อความเจริญก้าวหน้าในชุมชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นแตกต่างกันในหลายๆ ปัจจัย เช่น ความพร้อมของประชาชน กลุ่มองค์กรในชุมชนต้องมีความตื่นตัวและมีความกระตือรือร้น และมีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม องค์กร ชุมชน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบล จะเป็นกลไกการบริหารจัดการในเขตตำบล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาในหลายด้าน ที่ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรและไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนมากยังขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากนักการเมืองเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว จะไม่ค่อยเข้าไปหาประชาชน ไม่ชี้แจงการทำงาน หรือไม่ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่มองนักการเมืองในแง่ลบ จึงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ปัญหาเหล่านี้มีส่วนสำคัญทำให้การเมืองในระดับท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาและส่งผลถึงการเมืองระดับชาติ และโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๖ เป็นต้น ได้ระบุการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยตรง เพราะฉะนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) จึงถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประชาธิปไตยคงเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าหากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง กิจกรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นความพยายามค้นหาหนทางควบคุมรัฐบาล และมีอิทธิพลต่อสิ่งที่รัฐบาลกระทำพร้อมทั้งเป็นช่องทางของประชาชนที่จะสื่อสารข้อมูลในเรื่องของความต้องการ ความนิยมชมชอบ เพื่อเป็นพลังกดดันคณะรัฐบาลหามาตรการตอบสนองต่อประชาชน

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ธนาคารโลก (World Bank) ได้เสนอให้แก่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาตั้งแต่ปลายปี ๑๙๘๙ เนื่องจากเล็งเห็นความไม่ได้มาตรฐานในการบริหาร บ้านเมืองของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา โดยอธิบายความหมายของ Good Governance ไว้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง

๒. กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมืองใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ

๓. ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ

ซึ่งในเวลาต่อมาธนาคารโลกได้ปรับปรุงแนวทางของ Good Governance โดยต้องมีหลักการสำคัญ ดังนี้คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity) หลักความโปร่งใส (Transparency) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) และหลักความคุ้มค่า (Value of Money)

แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลในประเทศไทย ได้มีการสอดแทรกในการบริหารราชการแผ่นดินมานานแล้ว แต่ยังไม่ชัดเจนเท่ากับปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาล ได้มีการกล่าวถึงเป็นระยะในช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ แต่ยังไม่มีความแพร่หลายมากนัก กระทั่งมีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขึ้น โดยมีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการบริหาร บ้านเมืองที่โปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น รวมถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเน้นเรื่องของแนวคิดการกระจายอำนาจ ก่อให้เกิด การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้คนในท้องถิ่นมีโอกาสในการบริหารภายในท้องถิ่นของตนเองได้ การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็น สถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองแก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึง อุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน จึงสามารถตอบสนองความต้องการของ ท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพการทวีความรุนแรงของปัญหาคอร์รัปชัน ส่งผลให้องค์กร เพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศหลายองค์กรมีความสนใจและศึกษาปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังมากขึ้น และเล็งเห็นว่า การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไม่อาจทำได้หากจะใช้กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาโดยใช้ระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และมีประสิทธิภาพ

ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าต้องรวมไปถึงการมีจริยธรรมในการบริหารของระบบราชการหรือ Good Governance in Bureaucracy หรือ Good Governance ที่เรียกกันว่า ธรรมาภิบาล นั้นเอง จาก เหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในปัจจุบันจะพบว่า สาเหตุของการขาดระบบธรรมาภิบาลในสังคมไทย คือ การที่รัฐบาลไม่สามารถพัฒนา “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” “จริยธรรม” “ความซื่อสัตย์สุจริต” และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุผล” “รู้จักสิทธิ หน้าที่” และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย” ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข อีกทั้งยังขาดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้าง “สมดุล” ในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อการศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๓. ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ แนวคิด ทฤษฎี ระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑.๓.๒ แนวทางการสนับสนุนของประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๔.๑ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบธรรมาภิบาล และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนใน ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ที่เกี่ยวกับระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๔.๒ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ

- ๑.หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- ๒.หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity)
- ๓.หลักความโปร่งใส (Transparency)
- ๔.หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
- ๕.หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- ๖.หลักความคุ้มค่า (Value of Money)

รวมถึงเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

๑.๔.๓ ระยะเวลาการทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาการทำวิจัย ๑ ปี (มกราคม ๒๕๖๔ ถึง พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

๑.๔.๔ ขอบเขตพื้นที่ ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑.๔.๕ ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน ดังนี้

๑.ข้าราชการประจำ จำนวน ๕ คน

(๑) นางสาวสุพิชา สิทธิพร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
(๒) นางศิริขวัญ ต๊ะถั่น	นักวิชาการการคลัง
(๓) นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล	เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์
(๔) นางจิรานันท์ วงศ์อินทร์	นักทรัพยากรบุคคล
(๕) นายมณฑิธร ภาโถม	ผู้อำนวยการกองช่าง

๒.ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นายผจญ วังโน	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕
(๒) นางธิดารัตน์ ทะนันชัย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕
(๓) นางสาวเนียง มณีวงศ์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๙
(๔) นางเอมอร นาราษฎร์	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๗
(๕) นางไพริน ชัดสี	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หมู่ ๕

๓.ประชาชนในชุมชน จำนวน ๕ คน

(๑) นางวิภาดา เวียงนาค	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘
(๒) นางสาวพงษ์ เวียงเงิน	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๕
(๓) นายปืด แมตหก	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๙
(๔) นายอุทัย สุดเสนห์	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๘
(๕) นายโผน เวียงนิล	ประชาชนในพื้นที่ตำบลป่าเมต หมู่ ๗

๔.๓ เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นชุดของแบบสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ที่

๔.๓.๑ ชุดสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ตามแนวคำถามที่คณะผู้วิจัยออกแบบและได้รับการตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

- ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ(การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่)

- ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ(การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่)

๔.๓.๒ การสร้างเครื่องมือ

มีขั้นตอนของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางในการกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ

๒) กำหนดกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยยึดกรอบของการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์ ตามคำถามวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ

๓) ลักษณะของเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างคำถามปลายเปิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ร่วมกับผลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์นี้จะเป็นชนิดปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

๔) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยของแบบสัมภาษณ์ต่อผู้เชี่ยวชาญ

๕) นำเครื่องมือมาเพื่อตรวจสอบ และนำมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

๔.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

๑. รวบรวมเอกสารจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความงานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๒. คณะผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนวัดหลวง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๕ คน ซึ่งในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก

๔.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” มีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

(๑) วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตำราบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย แล้วนำเสนอผลการวิจัยเป็นเชิงพรรณนา

(๒) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจัดผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

(๓) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดของบุคคล

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าเมต ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญที่อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน ๑๕ คน

(๑) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบธรรมาภิบาลและการศึกษาภาคสนาม (Field Study) เพื่อประมวลความคิดเห็นจากประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่เกี่ยวกับระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒ คือ หลักธรรมาภิบาล(Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ

- ๑.หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- ๒.หลักคุณธรรม (Ethics/Integrity)
- ๓.หลักความโปร่งใส (Transparency)
- ๔.หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
- ๕.หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- ๖.หลักความคุ้มค่า (Value of Money)

รวมถึงเอกสารตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

๕.๒ สรุปผลการวิจัย

จากผลของการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่๑. คือ เพื่อการศึกษาระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ ๒. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นจากเป้าหมายที่ต้องการ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ความผูกพัน การเสริมแรง โอกาส ความสามารถ การสนับสนุน ความคาดหวัง ในสิ่งที่ต้องการ โดยมีพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ดังนี้

- (๑) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเหตุผล
- (๒) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของค่านิยม
- (๓) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของประเพณี
- (๔) การมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของความผูกพัน ความเสนาหา

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งการรื้อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนได้สรุปและนำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ลักษณะที่ ๑ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การคิด
๒. การตัดสินใจ
๓. การวางแผน
๔. การลงมือปฏิบัติ

- ลักษณะที่ ๒ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การกำหนดปัญหา
๒. การวางแผน
๓. การดำเนินงาน
๔. การประเมินผล
๕. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

๑. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
๒. ตัดสินใจกำหนดความต้องการ
๓. ลำดับความสำคัญ
๔. วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานทรัพยากร
๕. ดำเนินงานตามโครงการ และ/หรือ สนับสนุนการดำเนินงาน
๖. ประเมินผล

สาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่

๑. กระบวนการสร้างความทันสมัย
๒. การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างชนชั้นทางสังคม
๓. อิทธิพลของปัญญาชนและการคมนาคมสื่อสารแบบใหม่
๔. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมือง
๕. อิทธิพลของการศึกษา
๖. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวใน สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของ

สังคมมากยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่า ทำอะไร ทำไม เพื่ออะไร ได้อะไร
๒. การมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนในการลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจร่วมกัน
๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันจากผลการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชนเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประเทศที่พัฒนาการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้วก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกๆระดับมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง สำหรับประเทศไทยได้เปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยการรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมือง การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ปัจจัยที่สำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระบวนการ ช่องทางที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรูปธรรม หากเป็นดังที่กล่าวมาแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนได้

๖. ข้อเสนอแนะ

๖.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑) ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการออกกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ในส่วนของการให้รางวัล และการลงโทษบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบร่วมกันถึงสาเหตุในการได้รับรางวัล หรือการถูกลงโทษ อันเป็นผลให้เกิดความรู้สึกว่ามีการพิจารณาให้รางวัล หรือมีการตัดสินลงโทษอย่างไม่เป็นธรรมลดลง

๒) ผลการวิจัยพบว่า เพิ่มช่องทางในการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานโดยผ่านทาง การจัดกล่องรับความคิดเห็นทั้งในหมู่บ้านและในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาจากประชาชนเพิ่มเติม ความคิดเห็นที่ประชาชนได้ส่งมา และในกรณีที่มีข้อท้วงติง หรือมีการให้คำแนะนำจากประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการเสนอแนวทางการแก้ไข หรือแนวทางการปฏิบัติที่จะดำเนินการต่อไป

๓) ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติให้กับบุคคลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่นระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ประชาชน หรือชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่จะดำเนินการต่อไป

๒. ควรวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางปฏิบัติ

๓. ควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติให้กับบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติ และแนวทางการแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

ภาคผนวก ข.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สาขาวิชารัฐศาสตร์

โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๑

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

กราบเรียน รองศาสตราจารย์พูนทรัพย์ เกตุวีระพงศ์ หัวหน้าหน่วยวิจัยวิทยาเขตแพร่

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมี นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ทางผู้วิจัย ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย ทางผู้วิจัยและทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(พรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางสาวสุพิชา สติธิพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าแม่ต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมี นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)
ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นายมณฑิร ธาโถม ผู้อำนวยการกองช่าง

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมี นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)
ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางสาวศิริขวัญ ต๊ะถีน นักวิชาการการคลัง

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมี นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางอนงค์นุช เสนานุรักษ์วรกุล เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมี นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จ ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางจิรฉัตร วงศ์อินทร์ นักทรัพยากรบุคคล

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยมีนางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นายผจญ วังใน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางฉัตรรัตน์ ทะนันชัย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑๕

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยมีนางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางสาวเนียง มณีวงศ์ อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน หมู่ ๙

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยมีนางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๕๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางेमอร นาราษฎร์ อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน หมู่ ๗

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยมีนางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่คำมี
อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ๕๔๐๐๐
โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๑๐๔

ที่ อว ๘๐๔๓.๔.๒(๕)/ว๐๒

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เพื่อจัดทำงานวิจัย

เรียน นางไพริน ชัดสี อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน หมู่ ๕

ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้อนุมัติโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบธรรมภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชน ให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ โดยมีนางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี เป็นผู้วิจัย เพื่อดำเนินการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ในการนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ทางคณะผู้จัดทำวิจัยและทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี)

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : การขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนระบบธรรมาภิบาลด้วยการสนับสนุนประชาชนให้การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลที่ได้มาจะสรุปผลการวิจัยในภาพรวม คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลฉบับนี้ไว้เป็นความลับ และใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือบุคคลอื่นแต่อย่างใด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ (การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่)

ตอนที่ ๓ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ (การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่)

พรสวรรค์ สุขไมตรี

ผู้วิจัย

ประเด็นที่สัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วันที่สัมภาษณ์

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเงื่อนไขและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ (การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในเทศบาล ตำบลป่าเมต อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร่)

ข้อที่ ๑ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางการเมือง และกฎหมายหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อที่ ๒ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อที่ ๓ มีการควบคุมดูแล และประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ อย่างสม่ำเสมอหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อที่ ๔ การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อ ๕. ผู้บริหารของท่านมีภาวะผู้นำหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อ ๖. ผู้บริหารของท่านเป็นผู้บริหารที่ให้การยอมรับ และสนับสนุนการนำหลัก
ธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อ ๗. การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ หน่วยงานของท่านมีงบประมาณ และบุคลากร
อย่างเพียงพอหรือไม่อย่างไร

.....

ข้อ ๘. มีการกำหนดบทลงโทษ และให้รางวัลบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
หรือไม่อย่างไร

.....

ข้อ ๙. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลหรือไม่อย่างไร

๙.๑ หลักธรรมาภิบาล หมายถึง

.....

๙.๒ หลักนิติธรรม หมายถึง

.....

๙.๓ หลักคุณธรรม หมายถึง

.....

๙.๔ หลักความโปร่งใส หมายถึง

.....

๙.๕ หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง

.....

๙.๖ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง

.....

๙.๗ หลักความคุ้มค่า หมายถึง

.....

ข้อ ๑๐. ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ มีการต่อต้านจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน
รวมถึงมีการแสดงทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติหรือไม่
อย่างไร

.....

ชุดที่ ๒ แนวการสัมภาษณ์สำหรับผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาล
ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ส่วนที่ ๑ ประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรที่นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ

คำถาม : ท่านคิดว่ามีประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๒ ประเด็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลป่าเมต อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

คำถามข้อ ๑ : ท่านคิดว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมตมีการเปิดรับฟังความคิดเห็น
จากหน่วยงานอื่น หรือประชาชนหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

คำถามข้อ ๒ : ทำคิดว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจในการดำเนินงาน
เทศบาลตำบลป่าเมต หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

คำถามข้อ ๓ : ท่านคิดว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเมต และบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมี
แนวทางการปฏิบัติที่แสดงถึง การประหยัดน้ำ ไฟ หรือทรัพยากรที่ใช้ในหน่วยงานหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน
ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ – นามสกุล
- ๑.๑ ภาษาไทย : นางสาวพรสวรรค์ สุขไมตรี
- ๑.๒ ภาษาอังกฤษ : Miss Ponsavon Sukmaitri
๒. ตำแหน่งทางวิชาการ : -
๓. ตำแหน่งการบริหาร : -
๔. สังกัดหน่วยงาน/คณะ : คณะสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์แพร่
๕. ที่อยู่ติดต่อได้ : บ้านเลขที่ ๓๑๕ หมู่ที่ ๕ บ้านมหาโพธิ์
ตำบลป่าแมต อำเภอเมือง
จังหวัดแพร่ รหัสไปรษณีย์ ๕๔๐๐๐
๖. โทรศัพท์มือถือ : ๐๙๓ - ๓๒๘๐๕๒๓
๗. อีเมลล์ : ponsavon.sukmaitri793@gmail.com
๘. วุฒิการศึกษา : รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
: รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๙. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง : รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง
๑๐. ผลงานทางวิชาการ : การเรียนรู้แบบบูรณาการรายวิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนา
การเมืองการปกครอง ของนิสิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ (ผู้ร่วมวิจัย)